

Verslag van zaterdag 28 januari 2023, raadsgesprekken participatie Zonnevelden

Gespreksleider: mw. Anja Wormeester

Raadsleden: dhr. Onstee (CDA), mw. Koekoek (PvdA), dhr. Eenkhoorn (VVD), dhr. Lagcher (D66), dhr. ter Beek (GB), dhr. Wunderink (VVD), dhr. Krist (CDA), dhr. Vierwind (PvdSport), dhr. Vrugink (GL), na de middag dhr. Hein Scheffer (GB), mw. Olthof (CDA).

Inleiding

Mevrouw Wormeester geeft aan dat de gesprekken zijn georganiseerd op verzoek van de raad, via een aangenomen motie, om stil te staan bij het proces van bewonersparticipatie.

Het gesprek is op het moment dat processen nagenoeg zijn afgerond, maar vóórdat de formele gesprekken starten. We gaan in kort bestek die gesprekken voeren. Ieder gesprek is drie kwartier, er is een kwartier uitloop mogelijk. Na drie gesprekken is er een pauze. Daarna volgen nog drie gesprekken.

Centrale vraag: 'hoe zijn nu de ervaringen met het proces geweest'? Daarvoor zijn twee vragen vooraf gestuurd naar de OmgevingsAdviesRaad- leden (OAR), zodat ze hierop kunnen reageren.

Vraag 1) hoe is het proces gegaan;

Vraag 2) hoe heeft u het proces ervaren.

Werkwijze

We beantwoorden bovenstaande vragen in twee rondes. Eerst krijgen de leden van de OAR de mogelijkheid om te vertellen en zowel vraag 1 als 2 te beantwoorden. Er is in een tweede ronde voor de raadsleden de gelegenheid om vragen te stellen, te verduidelijken. Met natuurlijk nog de mogelijkheid voor de OAR om deze te antwoorden. Bovenstaande inleiding en gang van zaken wordt voor ieder gesprek herhaald zodat de werkwijze voor iedereen duidelijk is. Raadsleden stellen zich bij ieder gesprek opnieuw voor net als deelnemers van de OAR.

Alle deelnemers zijn bij de start van het gesprek gevraagd naar instemming met een opname. Alle deelnemers zijn akkoord.

Inhoud

OAR zonneveld Holstweg

OAR zonneveld Middelerstraat

OAR zonneveld Dasleever

OAR zonneveld Morgenlanden 1

OAR zonneveld Elshof

OAR zonneveld Morgenlanden fase 2

Bijlagen

Bijlage 1. Bijdrage van GVM

Bijlage 2. Bijdrage bij OAR Holstweg, bewoner en lid van de delegatie.

Bijlage 3. Bijdrage bij OAR Holstweg, bewoner en lid van de delegatie.

Bijlage 4. Idem bijlage 1

Bijlage 5. Bijdrage OAR Dasleever

Bijlage 6. Bijdrage van bewoner Morgenlanden fase 1 en 2

Bijlage 7. Brief van 18 juli 2022 van NMV

Bijlage 8. Bewonersdelegatie Zonneveld Elshof

Begrippen

OAR: Omgevings Advies Raad

BP: Bewonersplatform

NMV: Nederlandse Melkveehouders Vakbond

EC: Energiecoöperatie

OAR zonneveld Holstweg.

Aanwezig: Dhr. Rietveld (procesbegeleider BP en als zodanig aanwezig in de OAR), dhr. van Bree (adviseur gemeente), de grondeigenaar, mevrouw van den Hoorn (voorzitter van de OAR)

Afmeldingen: Energiecoöperatie GVM, bewoners delegatie. Hun bijdrage per mail is voorgelezen en als bijlage 1, 2 en 3 toegevoegd aan de verslag.

Grondeigenaar:

Het is goed verlopen, het is goed gegaan. Ik heb het wel anders ervaren dan andere omwonenden, want wij staan er als grondeigenaar anders in. Het heeft lang geduurd. Sommige zaken hadden sneller gekund, ook doordat het naar het BP moest en heen en weer ging. Details worden lang aangehouden als het niet goed is. Voorbeeld van de foto's die gemaakt moesten worden, waarna er commentaar was over de hoek waarin de foto was genomen. Dat moest dan over, en kost tijd. Waarom kan het niet van tafel als het besproken en besloten is. Maar, nogmaals, wij staan er anders in.

N.a.v. de mails met de bijdrage van de bewoners. Die heb ik ook ontvangen. Dat is niet fair tegenover de ontwikkelaars. Voorstel is om ontwikkelaars ook het verhaal te laten doen. Want wat er in staat klopt niet helemaal. Betrek de initiatiefnemers.

Gespreksleider leest de reactie van de bewoners en GVM voor.

Mevrouw van den Hoorn, voorzitter:

De functie van voorzitter is ingevuld vanaf de derde bijeenkomst. Achteraf, het hele proces overziend, had er meer informatie gegeven kunnen worden over de kaders. Die zijn in de loop van het proces wel helderder geworden. Het is een nieuw proces voor ons allemaal, maar als aan het begin duidelijk was geweest waar bewoners wel of niet inspraak over hadden, dan was mogelijk het proces minder emotioneel verlopen. Geeft aan als voorzitter te hebben geprobeerd om die emotie de ruimte te geven. Heeft verschillende interventies gedaan met stakeholders om de 'tone of voice' aan tafel constructief te krijgen. Hoe communiceren we met elkaar.

Prettig waren de bijeenkomsten voor de bewoners (kennisessies). Dat gaf veel structuur, informatie voorziening die voor iedereen gelijk was. Ik denk dat iedereen de ruimte heeft gehad om zijn zegje te kunnen doen. Aan het eind werd helder dat je het er niet mee eens hoeft te zijn, en dat schrijven we op, zonder daar emotioneel over te zijn. Maar dat heeft wel even geduurd, voordat dat besef er was.

Gespreksleider:

Kaders moeten helder zijn, heb je het dan over proceskaders of inhoudelijke kaders?

Mevrouw van den Hoorn, voorzitter:

Ik bedoel hier inhoudelijke kaders. Voorbeeld is de stekker die al gekocht is door de initiatiefnemer. Dit heeft te maken met de businesscase. Bewoners hadden het idee dat het park verplaatst kon worden, maar dat is niet het geval. Dit is de grondeigenaar met de initiatiefnemer met dit voorstel. En dat is het enige waar we het over kunnen hebben. Bewoners hebben gevraagd: 'had de gemeente niet dit of dat kunnen doen'. Ook dat heeft eerst nog een worsteling gegeven.

Gespreksleider:

Kan je dat onnodige ruis noemen?

Mevrouw van den Hoorn, voorzitter:

Misschien, maar op dat moment hebben we moeten handelen met de gegevens.

Ik heb het ervaren als een hele mooie manier om open met elkaar te communiceren. En dat de emoties er ook mochten zijn. Los van of het korter had gekund, maar je moet ook de tijd hebben om met elkaar door een emotioneel proces te gaan. Ik heb regelmatig getoetst of bewoners en ontwikkelaar hebben kunnen zeggen wat ze willen zeggen.

Raadslid:

Hoe is er van 36 burens naar 3 burens gegaan in de OAR?

Dhr Rietveld, procesbegeleider van het BP:

Het is een leertraject voor iedereen. Ook voor u als raad, het is iets nieuws. En via een toetsingskader vastgelegd. Waarvoor mijn complimenten, want daarmee geef je aan dat je voor de troepen uitloopt. Elk proces is afhankelijk van de deelnemers, zelfs Middelerstraat en Holstweg, wat in feite in dezelfde omgeving ligt, zie je een heel duidelijk verschil in hoe het proces loopt. Waar komt dat door? Dat komt door de omwonenden, de situatie maar ook door de ontwikkelaar. De ene ontwikkelaar is de ander niet. Vanuit de omwonenden kant is zeker in het begin het gevoel geweest dat er weinig ruimte werd geboden door de ontwikkelaar. Men had andere verwachtingen. Ligt dat aan het verwachtingspatroon of aan de ontwikkelaar? Beide zal een beetje zijn. Ja, er waren al afspraken tussen de grondeigenaar en de ontwikkelaar, en een aanvraag bij de netbeheerder gedaan. Lagen er daarmee al kaders? Dat is de vraag. Kaders zijn zo hard als je ze maakt. In het beste geval stel je die kaders ter discussie en kijk je naar welke ruimte er is.

Mevr. Luijters:

Kaders vanuit de gemeente kwamen niet vanuit een ingediend plan, want er lag geen principe akkoord. M.a.w. vanuit de gemeente was geen kader gesteld aan de afmetingen. Wel gaat het beleid over 'grootschalig'.

Dan over de gestelde vraag hoe bewoners worden uitgenodigd:

In maart zijn bewoners uitgenodigd voor een startbijeenkomst in april. Het gaat om woningen in een cirkel van 1250 meter om het plan. Deze bewoners hebben mee kunnen doen. Er is gestart met 36 huishoudens, er bleven er 20 over. In de mail-'loop' zijn alle deelnemers wel steeds meegenomen, tenzij er is aangegeven van de lijst verwijderd te willen worden.

Bewonersplatform

Er wordt een delegatie van vier bewoners gevraagd uit het BP. Uiteindelijk zijn het toch twee BP's en twee OAR' ren geworden. Je kan de mensen in de delegatie niet alleen stellen, die hebben rugsteun nodig van medebewoners.

Een jaar met uitloop

Gezien het experimentele karakter hebben we ons best gedaan en bij vier van de vijf projecten is het proces volgens plan verlopen. Het ene BP liep beter dan het ander. Soms ook heel gezellig. Dan werd er bij bewoners thuis vergaderd. Ook de ontwikkelaar is wel naar het BP gehaald om uitleg te geven. Het was erg intensief. En de lokale energiecoöperatie heeft z'n tijd nodig.

Paul van Bree, adviseur gemeente:

Het meeste is al gezegd en dat het intensief was heeft iedereen ervaren. Bij mij is wel blijven hangen dat nu wordt aangegeven dat de kaders onduidelijk waren. Ik wil dat proberen te duiden. Bij de start in '21 bleek dat bewoners het proces tot vaststelling van het beleid tussen 2017-2020 niet allemaal hebben meegemaakt en dus het kader voor hen nieuw was. Hoewel het kader is toegelicht en de documenten verspreid, is daardoor de opstart moeizaam geweest. Bewoners denken eerst 'kan ik het tegenhouden, kan het ergens anders'. De volgende stap moesten ze dan nog zetten. Tegelijkertijd vraag het om kennis. Complexe materie in de energietransitie. Om mee te doen heb je kennis nodig. Dan ben je zo een half jaar verder om meer kennis te delen met elkaar en duurt het dus een tijd voordat je een standpunt kan innemen. In zekere zin is het frustrerend geëindigd omdat bewoners niet de hoeveelheid zeggenschap hebben gehad die gedacht is.

Zelf heb ik het ervaren als zwaar om in het midden van het proces te staan. Bewoners kijken naar de gemeente, ontwikkelaar kijkt naar de gemeente, want er is beleid, een EC die naar ons kijkt met de vraag 'jullie moeten ons nog meer positioneren'. Dat maakt het pittig. Daar komt nog bij dat er geen steun ervaren wordt vanuit de raad terwijl het hun beleid is dat zo goed mogelijk wordt uitgevoerd.

Vraag van dhr. Krist: heb je steun gezocht?.

Paul van Bree, adviseur gemeente

In eerste instantie heb ik die steun collegiaal gezocht, toen ook met teamhoofd, college, en ik merk dat er dan toch een soort gat zit richting de raad, wat lastig is om steun te vragen, omdat jullie 'verdeeld' zijn, logisch, gezien de politieke kleur. En steun zoeken bij een enkele partij hoort niet. Het is lastig die steun te zoeken bij de gehele raad.

Barbara Luijters, adviseur gemeente

Bovendien is aan de voorkant afgesproken dat de raad in deze fase van het project geen rol heeft. Het is aan de bewoners, initiatiefnemer en stakeholders om met elkaar het gesprek te voeren.

Raadslid

Hoe ver is het proces nu. Het is volgens de bewoners nog niet klaar.

Mevrouw van den Hoord, voorzitter

Op dit moment ligt het landschappelijke inpassingsplan klaar, daar is consensus over. Het gehele rapport ligt bij de initiatiefnemer die op onderdelen de tekst graag nog anders willen verwoorden.

Paul van Bree, adviseur

De initiatiefnemer is het met de algemene hoofdstukken/ teksten van een aantal hoofdstukken niet eens, en die discussie zijn we nu aan het voeren. Begrijpelijk dat bewoners zich nu afvragen waar we in het proces zijn gebleven. Die duidelijkheid zullen we geven, goed dat dit signaal er nu is.

Rob Rietveld,

Bij een hele hoop parken zitten we in een pauze stand in afwachting van de gesprekken tussen de initiatiefnemer en de energiecoöperatie. De initiatiefnemer staat bekend als ervaren en professioneel. Toch zien we dat de andere initiatiefnemers stappen hebben gezet in dit proces, waardoor ze coöperatiever zijn geworden, maar dit zien we minder bij deze ontwikkelaar terug.

Raadslid

Het klinkt in de reacties alsof de initiatiefnemer in het proces moeizaam te bewegen was. Hoe zien jullie dat? Zijn bewoners veel te negatief richting de ontwikkelaar ?

Grondeigenaar

Nou, dat ligt m.i wel genuanceerder. Ze hebben we degelijk hun best gedaan. En nu zie je dat een reactie van bewoners voor dit gesprek in een mail die toch wel makkelijk is opgestuurd. Terwijl je allemaal de afgelopen periode water bij de wijn hebt moet doen. Het kan wel zijn dat je vanalles wil, maar het is dan nog niet gezegd dat je het ook zo krijgt.

Mevrouw van den Hoorn, voorzitter

Toch heeft de ontwikkelaar zich in het laatste overleg stug opgesteld, wilde niet meebewegen. En dat is hun goed recht. Alleen gaat het om de 'tone of voice' die we daarbij gebruiken, waarbij het gesprek steeds scherper wordt gevoerd. Ontwikkelaar geeft in eerste instantie ruimte, gaat naar eigen achterban, komt terugop de ruimte en sluit het onderwerp af. Ook tijdens de laatste bijeenkomst voor bewoners over financiële modellen hebben zij een jurist meegenomen die kritische vragen ging stellen. Daar was de avond voor bewoners niet voor. Dat is niet netjes. Ook in de relatie energiecoöperatie – ontwikkelaar zit enige wrevel waardoor de gesprekken hier niet lekker liepen.

Raadslid

Verwachtingsmanagement wordt in de bijdrage van bewoners een paar keer genoemd. Verwachten jullie dat als je dat goed neerlegt bij alle partijen, dat dan het proces beter was gaat ver lopen?

Rob Rietveld, procesbegeleider bewoners

Ja, maar ben je in staat om een goede definitie te maken van wat er te verwachten valt. Dat is heel moeilijk. Er is ruimte, maar ga je die ruimte geven en krijgen. Er is een kader en de initiatiefnemer en grondeigenaar hebben een wettelijke en juridische positie. En wat willen deze dan maatschappelijk doen. Daar kom je alleen maar achter als je met elkaar de discussie aangaat.

Als we meer doen aan verwachtingen, dan loopt het anders, dat kan zeker, maar een bewoner zal er altijd ingaan met een soort opportunisme. Zo van 'ik ga zorgen dat de helft van het park er maar komt en we er dan geen overlast van hebben'. Dat staat vaak haaks op wat de initiatiefnemer en de grondeigenaar van plan zijn.

Raadslid

Maar als je de kaders heel helder maakt, 'dit is wat het is', dan lijkt het al beter.

Rob Rietveld, procesbegeleider bewoners

Het is de vraag of dat landt. In de eerste sessie met bewoners heb ik uitgelegd dat de grondeigenaar mag doen met zijn land wat voorhem goed is. Dat recht is in Nederland heel groot. De enige reden om het tegen te houden is goede ruimtelijke ontwikkeling. Dat is verteld, maar beklijft het.

Raadslid

Als je de kaders heel helder maakt, lijkt het verwachtingsmanagement te verhogen, maar is het kader heel beperkt, dan heeft participatie geen zin. Als je meer ruimte krijgt om er samen uit te komen, dan lijkt verwachtingsmanagement moeilijker.

Rob Rietveld, procesbegeleider bewoners

Ja, en het voorproces moet ook duidelijk zijn, hoe het beleid tot stand is gekomen. En dat beleid geeft aan dat er dus ruimte is voor zon binnen het gebied. Waarop de grondeigenaar zegt 'binnen deze kaders kan ik met mijn grond deze ontwikkeling starten.'

OAR zonneveld Middelerstraat

Aanwezig: dhr. Rietveld (procesbegeleider BP en als zodanig aanwezig in de OAR), dhr. van Bree (adviseur gemeente), grondeigenaar, mw. van den Hoorn (voorzitter van de OAR), bewoner 1 Middelerstraat, bewoner 2 Middelerstraat), dhr. Hannink (PB Elshof), dhr. Boerkamp (NMV), bewoner 3 Middelerstraat, bewoner 4 Kloosterstraat.
Afmeldingen: GVM, als bijlage 4 toegevoegd aan de verslag.

Alle deelnemers zijn bij de start van het gesprek gevraagd naar instemming met een opname. Alle deelnemers zijn akkoord (AVG).

Hoe is het proces gegaan?

Bewoners hebben een reactie voorbereid. Opgemerkt wordt, dat er in een korte periode van 1,5 week samen met de bewoners een reactie voorbereid is voor deze bijeenkomst. Deze tijdsdruk is tekenend voor het totale proces.

Bij de start in maart 2021 worden bewoners gevraagd om betrokken te worden bij plannen van de gemeente m.b.t. de energietransitie om door inbreng van hun wensen en medezeggenschap die plannen mede vorm te geven. Het bleek echter, dat de ontwikkelaar de omvang van het park al had vastgelegd, op de wens van bewoners om het veld iets kleiner te maken, ging de ontwikkelaar niet in. Het hele proces heeft vanaf maart 2021 veel tijd gevraagd van bewoners (47 avonden vergaderingen + inlezen). Door het bezoek aan een zonneveld elders in het land, kregen de bewoners geen positief beeld over een zonneveld en beseften ze tegelijk dat het proces zonnepark Middelerstraat veel van hun aandacht zou gaan vragen. Gelukkig kwam gaandeweg het proces bij de gemeente wel het besef dat er meer tijd nodig was dan eerst gedacht.

Bewoners geven aan, dat ze via de kennissessies alleen maar een positief beeld geschetst kregen over een zonnepark, geen kritisch noot gehoord. Van de vier mogelijkheden voor financiële participatie die werden gepresenteerd, blijken er nog maar twee te passen binnen bij deze projecten.

Ondanks de kennissessies hebben de bewoners niet het gevoel dat ze op gelijk level in gesprek zijn met de andere deelnemers. Ze zitten tegenover vakmensen voor wie het hun dagelijks werk is en dat voelt voor hen als een positie aan de zijlijn. De ontwikkelaar gaf overigens ook maar beperkt informatie, zoals over de grootte, en stond ook niet erg open voor inbreng van bewoners. Ook vandaag nog ontbreken de coördinaten van het park, het gebiedsfonds, het onderhoudsplan en een rol van een EC. Verder vragen de bewoners zich af of het wenselijk is om vijf zonneparken op zo'n korte afstand van elkaar in een gemeente te willen?

Hoe is het proces ervaren?

De insteek van deelname was om iets te bereiken, maar het gevoel is nu niet serieus genomen te zijn. Het is gegaan zoals het gegaan is. Het heeft veel tijd gekost in een korte periode, het was geen voorrecht om deel te nemen, maar een verplichting. Weinig ruimte voor inbreng van de bewoners, veel lag bij de ontwikkelaar al vast. Ook was er geen duidelijkheid waarover bewoners inbreng konden hebben.

Dhr Hannink, Plaatselijk Belang:

Gevoel was om met z'n allen een zonnepark creëren. Maar het gevoel is nu dat het meer een opgelegd was.

Grondeigenaar:

Weinig toe te voegen aan wat al gezegd is. Het proces is redelijk gegaan, er werd wel naar elkaar geluisterd.

Dhr. Boerkamp, NVM:

Er is niets gedaan met het open gesprek in het proces. Voor 80% bleek alles al vast te liggen rond het zonnepark. Hij is van mening dat ook de gemeente zuinig moet omgaan met landbouwgrond.

Gespreksleider leest de e-mail van GVM voor.

Mevrouw van den Hoorn, voorzitter:

Ook bij Middelerstraat ben ik niet vanaf het begin betrokken geweest. Het hele OAR-proces was een heel nieuw proces. Achteraf kijkend hadden de kaders en verwachtingen vanaf het begin meer helder moeten zijn. Er zijn zaken naar voren gekomen die bij het begin al vast leken te liggen (zoals de aansluitingscapaciteit). Er was informatie-achterstand, daarom zijn kennissessies georganiseerd. Het proces is wel goed verlopen, er was genoeg ruimte om transparant te communiceren. Waar nodig heb ik de tijd genomen voor een telefonisch 'kopje koffie' om het gesprek transparant te houden.

Van de OAR-vergaderingen werden opnames gemaakt wat een gedetailleerde verslaglegging opleverde die bij vaststelling geen discussie opriep. Zelf vond ze het een leerzaam proces, waarin op dit moment wel duidelijk is waar wel overeenstemming over is en waarover niet. Ze is trots op wat er bereikt is.

Dhr. Rietveld, procesbegeleider BP:

Compliment voor de energie die er door deze bewoners/OAR in gestoken is. Bewoners bij dit zonnepark vormden een hechte eenheid. Middelerstraat is het enige park waarin is geschoven met het park, van zuid naar noord. Bewoners hebben net dat stapje meer genomen, omdat die ruimte geboden werd door initiatiefnemer en grondeigenaar. Omwonenden hadden veel wensen, die door de ontwikkelaar eerst niet werd gegeven, later in het proces bewoog de ontwikkelaar wel meer mee en acteerde ook pro-actiever, ook naar de EC toe.

Bewoner:

Proces als positief ervaren. Het is toch altijd afwachten hoe het gaat lopen, hoe ontwikkelt de groep zich, wie het voortouw neemt. Bewoner merkt op, dat bewonersparticipatie heel mooi klinkt, maar ook een valkuil kan zijn. Als bewoners niet zo digitaal

vaardig zijn en door omstandigheden geen tijd kunnen vrij maken en er geen buurt is die er kan staan, zal de bewonersparticipatie minder uit de verf komen.

Opgemerkt wordt dat de gemeente veel meer informatie had moeten geven, zodat de bewonersparticipatie soepeler was gelopen. Bij elke bewonersparticipatie werd tegen dezelfde dingen aan gelopen, zoek niet steeds het wiel uit, informeer bij andere gemeentes hoe zij het doen. Ook stond er van te voren al veel vast.

Er is contact gezocht met de gemeente of het niet anders zou kunnen. Het antwoord was dat de aanvraag er lag. Het plan had al een bepaalde vorm. Dat roept de vraag op: 'wat was er eerder, de visie of de aanvraag?' En had het geen windpark kunnen zijn.

Paul van Bree, adviseur gemeente:

Inhoudelijk is alles gezegd. Begrip voor omwonenden dat zij vinden dat zij niet over alles hebben kunnen vragen. Compliment over hoe er is samengewerkt. Gezellige OAR. Inhoudelijk goed. Deze OAR heeft wel de 'pech' dat er een redelijk onervaren ontwikkelaar is, met ondersteuning van een landschapsarchitect van de 'oude' stempel wat betreft participatie. Het heeft lang geduurd voordat daar bewegingen in kwam. Ook is het bedrijf overgenomen door een grotere investeerder die de ontwikkelaar nog minder ruimte gaf om mee te bewegen. Maar alle complimenten en vervelend dat er een naar gevoel aan is overgehouden, maar dat heeft niet aan de inzet van de bewoners gelegen.

Raadslid:

Er is veel gesproken over verwachtingen en wensen. Stel dat er aan de voorkant veel ingekaderd was, waren bewoners er dan ingestapt? Dat daarmee duidelijk is voor bewonersparticipatie wat de ruimte nog is om over te praten.

Bewoners:

Gevoel heerst dat de gemeente al veel informatie m.b.t. de zonneparken had, dat niet kenbaar heeft gemaakt om de bewonersparticipatie zo groot mogelijk te krijgen. Als er van te voren meer informatie was gegeven en zaken ook al vast liggen, dan waren we ook ingestapt. Want hHet gaat wel om jouw leefomgeving. Nu zijn zaken besproken, waarvan bleek dat die al vast lagen. Duidelijke kaders van te voren was zeker heel erg op prijs gesteld. Het is frustrerend om te merken dat je niet over alles mocht mee praten, terwijl je in het proces bent gestapt met de gedacht over alles mee te mogen praten.

Dhr. Rietveld, procesbegeleider BP:

Het gaat om een plan dat ingediend moet worden. Een plan waarbij duidelijk moet worden waar er ruimte is en waar ruimte geboden worden. Daar zit een groot verschil tussen. Je kunt het gesprek niet uit de weg gaan over dit soort onderwerpen. Het gaat om particulier initiatief op particuliere grond.

Gespreksleider:

Is duidelijk op tafel gekomen hoe de cases in elkaar zat en dat er gesprek mogelijk was?

Dhr. Rietveld, procesbegeleider BP:

Het gaat om de rechten, de kansen en mogelijkheden en de positie van iedereen, ook grondeigenaar, initiatiefnemer en ook bewoners. Positie en rol.

Raadslid:

Hoe is dat gegaan met 36 bewoners in de OAR?

Dhr. Rietveld, procesbegeleider BP:

Legt uit hoe dit proces is gegaan. Bewoners in een straal van 1250 meter uitgenodigd voor een eerste bewonersplatform. Uit die bewoners is een delegatie gevormd die deelnaamt aan de OAR.

Het bleek dat Holstweg en Middelerstraat niet in een proces kon worden gedaan, hoe wel het vlak bij elkaar ligt en het om dezelfde bewoners gaat. Maar het waren wel twee ontwikkelaars. Toch gekozen om ieder park apart te doen en het was voor bewoners lastig om voor een park te kiezen.

Raadslid:

Wat is de status van Middelerstraat?

Mevrouw van den Hoorn, voorzitter en Paul van Bree, adviseur gemeente:

De landschappelijke inrichting is afgerond. De ontwikkelaar is in overleg met de EC. Dit loopt stroef en daar kan de OAR of BP niets in betekenen. Het wachten is nu dus op het financiële gedeelte en daar hebben de bewoners ook nog iets over te zeggen.

Bewoner:

Vraagt hoe hard de eis van de gemeente is voor die 51% financiële participatie? Er werden vier mogelijkheden, geboden, waarvan er twee voor Middelerstraat zouden kunnen en er uiteindelijk maar één van toepassing bleek te zijn. Waarschijnlijk is er dus niets te kiezen.

Paul van Bree, adviseur gemeente:

Bij dit park had de ontwikkelaar al een propositie m.b.t. financiële participatie door bewoners. Dat kon niet genegeerd worden. Uit de vier mogelijkheden voor financiële participatie bleek voor Middelerstraat maar één model passend. Dit geeft de EC wel een onderhandelingspositie.

Raadslid:

Gaf de informatieverstrekking bij het begin van het proces genoeg duidelijkheid?

Bewoners:

Er was eerst een brief met uitnodiging, toen een online start meeting, waardoor je veel informatie krijgt. Er is meteen een buurtapp opgezet. Daarna zit je in die achtbaan en komt er nog veel meer bij en ga je dingen uitzoeken. Kunnen we daar nog wat mee en waar moeten we opletten. Het was niet zo dat je al een heel pakket voor je hebt liggen bij het begin. Een bewoner benoemt dat het proces heel stroef begon en ook de nodige tijdsdruk kende in het begin.

Dhr. Rietveld, procesbegeleider BP:

Wijst er op, dat bewoners in de informatiesessie heel veel over zich heen kregen en het voor hen nieuwe informatie is.

Bewoner:

Ook dat er bijeenkomsten digitaal moesten, dat was voor sommige bewoners iets nieuws.

Raadslid:

Was het beter geweest als er een langere voorbereidingstijd was gegeven?

Bewoners:

Het is wel kort dag, waardoor het niet mogelijk is om alle andere bewoners te spreken. Iedereen heeft een planning en een langere tijd was zeker prettiger geweest. De tijdsdruk heeft zeker invloed gehad op het proces.

Raadslid:

Vraagt of nu ook het gevoel over ongelijkheid in kennis er nog is?

Bewoners:

We hebben er wel zoveel tijd en energie ingestoken dat die ongelijkheid er niet meer is. Het inlezen van alles moet wel tussen de andere werkzaamheden/baan/hobbies door gepland worden.

Raadslid:

Geluiden dat een BP het niet eens is met de komst van een zonnepark. Is dat de reden voor geen gevoel van participatie omdat jullie je doel niet hebben bereikt?

Bewoners:

Is van mening dat de komst van het zonnepark nodig is. Maar het is de manier waarop het gaat.

Raadslid:

Kon de grootte van het park in overleg met bewoners besproken worden?

Bewoner:

Eerst niet, maar later kon dat wel. Tussen de 5 en 7 hectare was de wens.

OAR zonnepark Daslever

Aanwezig: mw. Van Schie (procesbegeleider bewonersplatform), bewoner 1 Daslever, bewoner 2 Daslever, dhr. Oeseburg (voorzitter OAR Daslever)

Afmelding: bewoner 3, Daslever en bewoner 4 Kappeweg. Hun schriftelijk input wordt als bijlage 5 toegevoegd aan het verslag.

Alle deelnemers zijn bij de start van het gesprek gevraagd naar instemming met een opname. Alle deelnemers zijn akkoord (AVG).

Bewoner Daslever leest de schriftelijke reacties van twee OAR-leden voor.

Desgevraagd antwoord zij dat geen van de OAR-leden Daslever tijdens het proces is afgehaakt. Persoonlijk heeft zij het als haar verantwoordelijkheid gevoeld om het hele proces te doorlopen.

Hierna leest zij haar persoonlijke antwoord op de vragen hoe het proces is gegaan en het proces is ervaren. Haar input wordt als bijlage 5 toegevoegd aan het verslag.

Bewoner:

Zij was een van de weinige bewoners die weinig weerstand hadden tegen de komst van het zonnepark. Zij en haar man hebben nog wel wat tegengeluiden laten horen. Ze waren ook erg enthousiast over de biologische boerderij. En er moet wat gebeuren op energiegebied. Zij waren niet zo kritisch en vindt het wel goed dat er ook kritische geluiden waren, omdat het toch een heel proces is, waarin de stem van de bewoner meegenomen is. Door de kritische geluiden zijn dingen toch aangepast. Ze is er blij mee dat het park iets kleiner wordt dan eerst de bedoeling was en er groen omheen komt.

Gespreksleider:

Bewoner geeft in haar input aan, dat het meedenken ook als een soort moeten voelde. Ik hoor bij jou: 'fijn dat die kans er is om mee te denken.

Bewoner:

Dat klopt. Maar het was mooi geweest als er vanuit de gemeente kaders (van hoe het plan eruit zou moeten zien) waren aangegeven. Nu is dat gaandeweg gegaan en dacht de ontwikkelaar daarin gelukkig mee.

Bewoner:

Hoe ervaren? Het bewonersplatform gaf de verschillende meningen. Dat is soms wel even lastig, het is wel je buurman/buurvrouw.

Bewoner:

Gelukkig wel heel meedenkend met elkaar. En dat blijven we doen, maar wij hebben daar een andere visie op.

Gespreksleider:

Dat vraagt om een sterke buurt. Voel je je daarmee ook opgezaagd door de gemeente, dat je als burens tegenover kunt komen te staan.

Bewoner:

Wij hebben dat niet toegelaten, maar dat kan natuurlijk wel.

Dhr Oeseburg, voorzitter:

Volgens het toetsingskader was een onafhankelijke voorzitter gevraagd. Ik ben door de gemeente gevraagd om voorzitter te zijn. Ik was 15 jaar gemeentesecretaris bij Olst-Wijhe. Mensen konden dat zien als niet onafhankelijk. Dit is met de OAR besproken en aangegeven dat hij graag het hoort als hij zich niet onafhankelijk opstelde.

In het traject zelf was de delegatie van bewoners zeker nodig om tegenwicht te bieden tegen de ontwikkelaar en de visie van de gemeente. Wat hij onhandig vond, was dat het om vijf trajecten in een keer ging. Dat vraagt nogal veel van veel mensen. BP Daslever heeft ook gewezen dat er oog zou moeten zijn voor samenhang tussen de verschillende zonneparken. De flexibiliteit van bewoners en ontwikkelaar heeft tot het resultaat geleid dat er nu ligt. Centraal stond voor bewoners welke condities acceptabel waren, niet dat ze het eens waren met de komst van het zonnepark.

Omdat duidelijk werd dat er bij bewoners kennisachterstand was, zijn er kennissessies georganiseerd op belangrijke thema's, waardoor ze een betere gesprekspartner voor de ontwikkelaar werden.

Ook waren bewoners niet bekend met de ruimtelijke visie van de gemeente. Bewoners waren niet voorbereid door de gemeente. De gemeente had van te voren ook duidelijker moeten zijn dat ook de mogelijkheid van 'nee' zeggen tegen een zonnepark een optie was.

Door begeleiding van bewoners en de kennissessies werden de bewoners een betere gesprekspartner naar de ontwikkelaar toe. Ook moest rekening worden gehouden met beperkende maatregelen als gevolg van corona, waardoor bijeenkomsten digitaal plaatsvonden.

Hoe ervaren? Ik vond het heel leuk om te doen. Het was een actueel thema met daarbij verschillende partijen, hoe die bij elkaar brengen? Het plan moet voldoende gedragen worden door de buurt en door een gebiedsfonds profiteert de buurt ook van het zonnepark.

Mevr. Van Schie, procesbegeleider bewoners:

Mijn rol was om bewoners te helpen om mee te praten. Maar als bewoners het zonnepark niet willen, dan is het lastig om mee te praten. Ik vond het daarom een lastige opdracht om bewoners toch te bewegen om mee te praten vanuit de gedachte dat het zonnepark er wel komt. Maar ik begrijp die houding van bewoners wel heel goed. Daar komt veel emotie van bewoners bij.

En verder mensen willen denk ik eerst weten of het er komt en als het er dan komt, dan in overleg gaan hoe het er dan uit ziet. Het hele traject heeft de onduidelijkheid daarover meegespeeld.

Ook de vijf locaties dicht bij elkaar was ook een belasting voor andere partijen zoals de NVM, die ook bij 5 trajecten zouden moeten aansluiten en dat allemaal in hun vrije tijd. Het resultaat was, dat zij niet aan tafel zaten. Wel via de agenda op de hoogte werden gehouden, maar niet deelnamen aan de discussie. Bewoners konden dus met die partijen ook niet van gedachten wisselen.

Een ander aandachtspunt is dat een dergelijk proces tweespalt in de buurt kan geven om verschillende redenen. Gelukkig is het bij Daslever goed gegaan.

Wat ik een lastig punt vond, was de 51% lokaal eigenaarschap zoals in het toetsingskader aangegeven. Als dat als een must gebracht wordt, kan niet afgedwongen worden dat een EC dat doet en ook niet afdwingen dat er bewoners zijn die dat financiële risico willen nemen. Bij Daslever bleek dus ook dat bewoners noch EC dit wilden doen, naast dat bewoners bereid waren om daar onder een aantal voorwaarden bereid waren om daarvan af te zien. Dat kwam voor dit park wel mooi samen, maar het is ingewikkeld.

Hoe ervaren? Soms heel moeilijk, mensen laten meepraten die dat helemaal niet willen. En daarnaast dat ik sluit ik me ook aan bij de woorden van de voorzitter, dat het professioneel gezien en uitdagend dat bewoners kunnen meepraten. Het is nieuw wat hier nu is gebeurt, dat gaat gepaard met zoeken en leren. Wel goed om daarmee te experimenteren. Wel goed dat bewoners in dit stadium al kunnen meepraten.

Dhr Oeseburg, voorzitter:

Benoemt de status en rol van de EC's. De EC was nog geen goede gesprekspartner.

Daslever is ook een bijzonder project geweest: het zonnepark hoeft eigenlijk niet, maar die biologische boerderij is wel een verbetering ten opzichte van de situatie zoals die nu is. Die willen de bewoners wel en dat maakt het tot een ingewikkeld project.

Bewoner:

Er is een gunfactor, maar die kan alleen maar door industrie binnen te halen.

Raadslid:

Er is geen EC meer aangehaakt in het proces?

Mevr. Luijters, adviseur gemeente:

Het proces ging goed, ook door de inzet van bewoners. Er waren een visie en toetsingskader die bepaalde ruimte gaven en dat zorgde toch voor een worsteling en is zoeken met elkaar naar het hoe. Maar meer kaders haalt wel de overlegruimte weg en werkt toch beperkend.

Raadslid:

Wat is de status van het project.

Dhr Oeseburg, voorzitter:

Op 22 maart 2023 worden de handtekeningen op de Omgevingsovereenkomst gezet. Daarin staan alle afspraken.

Mevr. Van Schie, procesbegeleider bewoners:

Geeft een nuancering over de vorm van financieel eigenaarschap en dat de ontwikkelaar niet gezien zou kunnen worden als vallend onder die 51% eigenaarschap en aan die eis is voldaan. Daar is veel discussie over gevoerd.

De ontwikkelaar meende eerst, dat hij bij 100% eigenaarschap aan die eis voldeed. De omgeving profiteert dan echter niet mee. Dit was wel een dilemma voor de bewoners, want voor een ontwikkelaar kan er geen sprake zijn van eigenaarschap in welke percentage dan ook.

Raadslid:

Is de energievisie aangereikt gekregen?

Bewoner:

Ja die visie zat er bij als dossierdocument.

Raadslid:

Het proces was redelijk open, maar die 51% is een hard kader. Waar ligt de voorkeur bij het stellen van kaders, ruim of juist strak?

Bewoners:

Bij zonnepark Daslever is die keus lastig te maken, het is een akkerbouwgebied. Het is een bijzonder project door de wens van de ontwikkelaar van een biologische boerderij, maar waarbij het zonnepark erbij hoort. Bij de andere parken was van zoiets geen sprake. Die kaders waren bij Daslever best wel een dilemma bij het maken van de keus. Meer duidelijk in kaders was prettiger geweest.

Er zou ruimte moeten zijn voor een vorm die voor de bewoners acceptabel is maar het mogelijk niet voldoet aan de van te voren gestelde kaders en de omgeving profiteert door het gebiedsfonds nu mee.

Bewoner:

Benadrukt nog dat wanneer de ontwikkelaar toch afziet van de biologische boerderij, de bewoners opnieuw met hem aan tafel willen om toch die 51% lokaal eigenaarschap te realiseren.

OAR zonneveld Morgenlanden fase 1

Aanwezig: mw. Vrancken (voorzitter), mw. Van Schie (procesbegeleider bewonersplatform), dhr. Praas (namens NVM in de OAR), bewoner 1, delegatielid BP, bewoner 2, delegatielid BP, mw. Rigterink (Plaatselijk Belang Elshof), bewoner 3, delegatielid BP, bewoner 4, delegatielid BP, mw. Luijters (gem. Olst-Wijhe), bewoner 5, OAR-lid.

Bewoner 1 leest namens een aantal aanwezige delegatie leden hun reactie voor. Deze bewonersdelegatie is hier aanwezig i.v.m. Morgenlanden fase 1, die loopt tot september 2021. Daarna is een nieuwe fase ingegaan. De voorgelezen tekst wordt als bijlage 6 bijgevoegd. Dossier Morgenlanden dat aan het eind van deze bijeenkomst wordt aangeboden aan de raadsleden is opgesteld door de bewoners.

Bewoner:

Bantwoordt namens de delegatie leden hoe het proces is verlopen. Daarbij verwijzen de bewoners naar het genoemde dossier. Daarin is weergegeven hoe zij het proces hebben ervaren en wat er is gebeurd. Het is te veel om dat nu in een keer te vertellen en is ook vrij lastig te verwoorden.

Bewonersplatform Morgenlanden is opgeheven en hoe het daarna verlopen is, is bij de bewoners niet bekend. Op 5 oktober 2021 hebben zij een brief gestuurd, waarin zij met reden hun deelname hebben opgezegd.

Er is één bewoner als OAR-lid gebleven.

Hoe is het proces ervaren?

Bewoner 1:

De brief van de gemeente aan bewoners over deelname aan het proces naar zonneparken kwam onverwachts. De informatiebijeenkomst gaf vertrouwen, maar gedurende het proces kwam het gevoel als bewoner niet serieus genomen te worden. Het bleek een ingewikkeld proces, waarbij kennis van de materie ook ontbrak. Het proces ging veel te snel. Daarna aangegeven dat het proces niet goed ging, maar ook daarover ontstond het gevoel niet serieus te worden genomen.

Bewoner 2 :

Gaat mee in wat is gezegd. En voegt daar aan toe: 'Daarna kom je in een andere, onbekende wereld. Waar ben ik in beland? Tijdens de informatiebijeenkomst konden vragen gesteld worden. Het kwam over als een mysterie door de onbekendheid met processen en termen. Het was geen Jip en Janneke taal en dat was lastig. Toen ontstond het gevoel dat het niet goed ging. Ben mij erin gaan verdiepen en vond dat het niet ging zoals zou het moeten. Verwijst ook naar het dossier. Nu in korte tijd uitleggen is niet mogelijk.

Bewoner 3:

Sluit zich bij de vorige sprekers aan. Het is zoveel, waardoor je achter de feiten aanloopt. De tijd ontbreekt om het allemaal uit te zoeken. Het is veel te veel en moet in het beetje vrije tijd worden gedaan.

Anja Wormeester vraagt bewoner 3:

Als er meer tijd was gegeven, zou je het proces dan anders hebben ervaren?

Bewoner 3:

Dan wordt je misschien wel beter meegenomen in het proces en weet je waar je mee bezig bent. Om op het niveau van de beleidsmedewerkers te komen, dat kost tijd.

Mw. Rigterink, PB Elshof:

Is aangehaakt toen er al een aantal vergaderingen waren geweest. Wat haar opviel tijdens de vergaderingen was de kloof tussen bewoners en de andere deelnemers en de ambtenaar van de gemeente, die bijna niet overbrugbaar was door het taalgebruik. Adviseert de gemeente om bij een volgend proces goed te kijken wat ze van bewoners willen en van bewoners kunnen vragen. Het is te veel en te hoog. Ook kan zij zich voorstellen dat een aantal bewoners zich niet serieus genomen heeft gevoeld. Niet alleen door het taalgebruik, maar ook door de houding.

Bewoner 4:

De kloof vond ik ook redelijk groot. Ook jammer dat het toetsingskader niet nageleefd wordt. Het ging allemaal te snel. Als iets niet lekker loopt, blijf je achter de feiten aanlopen. Verwijst ook naar het dossier.

Bewoner 5, OAR lid (geeft een zelfstandig antwoord op beide vragen):

Dat het bewonersplatform Morgenlanden is opgeheven, is dus inderdaad niet zoals aan het begin bedoeld was. In die zin is het proces niet goed verlopen. De vraag is dan wel waardoor dat kwam.

Aan het begin speelde te weinig aanwezige kennis. Prettig was de verruimde planning en de kennissessies vanaf september. Het proces is bedoeld om te praten over 'hoe het park er zou kunnen komen'. Als je tegen een zonnepark bent, is het lastig om over die vraag na te denken. Daarom is het, denkt hij, misgegaan.

Dit blijkt ook uit de terugkoppeling van een aantal vragen die de ontwikkelaar aan een brede kring omwonenden, stelde over het landschapsplan. Hieruit bleek namelijk dat bewoners die vragen niet beantwoorden, maar alleen aangaven dat ze het zonnepark niet wilden.

Met direct omwonenden is in fase 2 wel verder gepraat. Er is heel veel input geweest, waarop het landschapsplan op veel punten ook is aangepast. Wat het financieel participeren van bewoners betreft: daarvoor is een speciale werkgroep opgericht om voorwerk te doen. "Ik was deelnemer van deze werkgroep. Daarover zijn door anderen vragen gesteld, over mijn aanwezigheid in deze werkgroep. Maar omdat er geen besluiten werden genomen, was mijn deelname legitiem". De harde eis van de gemeente

van 51% lokaal eigenaarschap, was voor zowel ontwikkelaar als bewoners een heel lastig punt en voor de ontwikkelaar ook nieuw.

"Ik heb het als positief ervaren. Er werd consequent gereageerd op de vraag of het er moest komen. Later vond ik het persoonlijk wel enerverend, met name om wat er in de buurt gebeurde. Bewoners voelden zich niet meer veilig om in het BP hun mening te geven. Daarom zijn bewoners afgehaakt." Zijn inbreng wordt als bijlage 7 bij dit verslag gevoegd.

Dhr. Praas, NVM:

Is niet echt enthousiast over zonnenvelden op landbouwgrond. Hij was niet vanaf het begin betrokken. Wat opviel, was dat een groot deel van een vergadering het gesprek ging over de notulen, waarvan een aantal OAR-leden vond dat het geen correcte verslaglegging was. Hij heeft geprobeerd zich in te leven in de gedachte dat het zonnenveld er zou komen.

Toen het BP afhaakte heeft de OAR even stil gelegen. Op verzoek van de voorzitter heeft hij deelgenomen aan het vervolg. Maar door de verhouding die toen in de OAR ontstond (1 bewoner ipv 4) maakte hij zich zorgen over de transparantie en openheid. Dat is ook de reden dat hij zijn deelname aan de OAR uiteindelijk op 18 juli 2022 heeft opgezegd. Hij leest een citaat uit zijn brief voor. De brief wordt als bijlage 8 bij het verslag gevoegd. Hoe hij het heeft ervaren is, dat het voor deelnemers die tegen het zonnepark zijn heel moeilijk is om mee te denken.

Mw. Luijters, adviseur gemeente:

Het proces is in dit project inderdaad met horten en stoten verlopen. Zij is van mening dat de goede keus is gemaakt om na het afhaken van de delegatieleden BP door te gaan en andere bewoners te vragen om mee te denken en hun wensen en belangen kenbaar te maken.

Deze bijdrage is teruggekoppeld in de (uitgeklede) OAR. Het werden één-op-één gesprekken met deze bewoners, maar er is ook een bijeenkomst geweest om toch ook met buurtbewoners om tafel te zitten. Dat was een prettig gesprek, waar ook Bewoner 5 aanwezig was. In het belang van bewoners en op hun verzoek is afgesproken om terughoudend te zijn in het noemen van namen. Gegeven de situatie is het toch gelukt de inbreng van bewoners op te halen.

"hoe heb ik het proces ervaren?. Ik heb het proces als onprettig ervaren, omdat het geen recht doet aan de mogelijkheid en kansen die aan de bewoners gegeven wordt, in een groter gebied. Dat is een gemiste kans".

Mw. Vrancken, voorzitter:

Waren van te voren goed gebriefd over proces en beleid door de gemeente. Doel was om in gezamenlijkheid met bewoners en stakeholders een advies te geven over hoe het zonnepark er uit zou moeten zien als het er zou komen. De eerste bijeenkomst ging al lastig, omdat de bewoners gelijk al aangaven dat zij het er niet mee eens zijn. Tot 5 oktober heeft zij haar best gedaan om het gesprek op gang te krijgen over hoe het zonnepark eruit zou kunnen zien. Maar zij kreeg de indruk dat dat punt niet bereikt ging worden, omdat bewoners het zonnepark niet wilden. De brief van 5 oktober waarin het vertrouwen werd opgezegd, kwam wel als een verrassing omdat zij vond dat het gesprek in de OAR wel op gang kwam.

Zij heeft met de briefschrijvers een goed gesprek gehad over hoe dan wel deel te nemen, maar dat leidde niet tot terugkeer. Dit was heel onbevredigend. Deze bewoners zouden voor het 'hoe dan wel deel nemen' een startdocument opstellen, toen dat er na een maand was, bleek dat daar nieuwe eisen in stonden. Het was heel moeilijk om elkaar te vinden en überhaupt te komen tot een goed gesprek.

Mw. Van Schie, procesgebeleider bewoners:

Mijn rol was om te proberen de bewoners in het Bewonersplatform (BP) te laten meepraten over de situatie waarin er een zonnepark komt. Het is heel lastig om met bewoners te praten die niet willen dat het er komt. Zij heeft veel uitleg en context gegeven. Het kwam er op neer dat de bewoners in het BP daar niet over wilden praten. Haar advies aan deze bewoners was toen om een actiegroep op te richten om hun tegengeluid te laten horen, want het BP is daarvoor niet de juiste plek en door hun houding maakten zij het voor andere bewoners niet mogelijk was om wel mee te praten.

Dit advies werd niet opgevolgd, er is geen actiegroep opgericht, maar tegelijk werd buiten haar om namens het BP wel allerlei acties ondernomen. Zij voelde zich daardoor buitenspel gezet en kon haar taak niet vervullen. In overleg met het organiserende kernteam is toen besloten om het BP op te heffen, dit had geen functie meer. Met het doel van het proces voor ogen, en om aan het toetsingskader te voldoen, is contact gezocht met bewoners die geen lid waren geworden van het BP. Of er weer uit waren gestapt, maar eigenlijk wel mee wilden praten. Dat werkte gelukkig.

Zij herkent het geluid van 'niet gehoord worden' zoals bewoner 1 ook aangaf. Zij snapt dat dat gevoel ontstond bij bewoners, omdat het BP niet bedoeld was voor het tegen-zijn-geluid. Je kunt niet afdwingen dat mensen ergens over meepraten. Waar zij van geschrokken is, is dat dit zoveel tweespalt in de buurt heeft gegeven. Dat dat voor bewoners in de buurt heel vervelend is geweest. Niet alleen vervelend voor de bewoners die het gevoel hadden dat ze niet konden zeggen wat ze wilden, maar ook voor de bewoners die het gevoel hadden dat ze niet gehoord werden. Zij voelden geen ruimte om die 'nee' te laten horen.

Bewoner 1:

Heeft het gevoel dat het BP als actiegroep werd gezien. Dat we perse niet mee wilden praten over hoe het park eruit zou moeten zien. Persoonlijk ervaart hij dat niet zo. 'Ik wil echt wel praten over hoe dat park eruit moet komen te zien, maar dan wel in een correct proces, waarbij ik het gevoel heb dat wat ik zeg, dat dat correct wordt vastgelegd en dat dat uiteindelijk bijdraagt in een advies naar de raad. Want dat was het doel van de OAR. Daar zitten voors en tegens in, maar zoals nu het proces was ingericht kwamen niet alle punten goed in het advies dat naar de raad zou gaan. In dit proces kwam de mening van bewoners niet tot z'n recht."

Mw. Van Schie, procesbegeleider bewoners:

In het proces was niet zoveel ruimte als de bewoners wilden voor hun vragen over 'waarom het zonnepark er moet komen en waarom op die plek'. Die stappen waren in de visie al gezet. Dat is tijdens de startbijeenkomst verteld, alleen niet iedere bewoner heeft dat even scherp en niet iedereen had destijds even scherp dat hun betrokkenheid bij de visie relevant was. Dat is wel een verschil in uitgangspositie. Maar dat was wel het startpunt van dit participatietraject.

Bewoner 2:

Tijdens het proces wil je toch weten hoe het zit en ga je de stukken lezen. Daarin staan regels voor de opzet en waar het proces aan moet voldoen. Voor een proces waarin de belangen en meningen zover uiteen liggen, is het opvolgen van die regels van het toetsingskader essentieel. Want zonder dat kan je niet aan tafel.

Raadslid:

De notulen werden niet goedgekeurd. Waarom werd er op dat moment dan niks aangedaan?

Mw. Vrancken, onafhankelijk voorzitter:

Daar werd wel wat aangedaan. Hierin is tegemoet gekomen. De mogelijkheid werd geboden om aanvullende opmerkingen te doen als het niet tot een vergelijk kon komen. En die worden toegevoegd aan de notulen.

Dhr. Praas, NVM:

Er was in het begin vaak discussie over wat er in de notulen stond en niet zo gezegd was.

Mw. Vrancken, onafhankelijk voorzitter:

Er waren twee vergaderingen genotuleerd waarna door zwangerschapsverlof er een wisseling was van notulist. Toen is met terugwerkende kracht gezocht naar een goede methode voor de verslaglegging van die eerste OAR-vergaderingen. Vervolgens was er wel continuïteit.

Raadslid: Hoeveel mensen zaten namens Morgenlanden in de financiële werkgroep?

Bewoner 5:

"Eén, ik heb iemand uit de buurt gevraagd die eerder ook in het BP zat, om ook mee te doen, op persoonlijke titel (want het Bp functioneerde op dat moment al niet meer), maar die persoon is bestuurlijk betrokken bij de EC Boerhaar. En EC's zaten ook in de financiële werkgroep. Uiteindelijk zat hij namens de EC in de financiële werkgroep.

OAR zonneveld Elshof

Aanwezig: mw. Vrancken (voorzitter), dhr. Rietveld (procesbegeleider bewonersplatform), dhr. Praas (namens NVM in OAR, heeft niet alle vergaderingen van de Elshof bijgewoond), dhr. Jansen (bestuur EC de Elshof en GVM), Bewoner 1, OAR lid namens BP, dhr. Eilert (Plaatselijk Belang Elshof), Bewoner 2 (OAR lid namens BP, dhr. Van Bree (gem. Olst-Wijhe)

Alle deelnemers zijn bij de start van het gesprek gevraagd naar instemming met een opname. Alle deelnemers zijn akkoord (AVG)

Bewoner 1:

Goed dat OAR er is, daardoor zijn bewoners betrokken en kunnen invloed uitoefenen. Dat heeft in ieder geval geleid tot een landschappelijke inrichting, maar er moeten nog een behoorlijk aantal zaken opgepakt worden. Het proces is voor de BP en OARis vanuit een achterstandspositie begonnen. In 2018/2019 is tussen projectontwikkelaar en EC al communicatie geweest, alleen op een manier waardoor er bij omwonenden veel negativiteit is ontstaan. Een valse start.

De start van het project was in coronatijd, daardoor was overleg met de burens lastiger en doordat bijeenkomsten digitaal waren haakten bewoners. Bewoners in de buurt kwamen er later in het proces niet meer bij. Er werd een grote tijdsdruk in het proces ervaren. Wel goed opgepakt door de OAR, er kwam een ruimere planning. Vanuit de projectontwikkelaar en EC werden de stukken niet tijdig aangeleverd, pas een dag voor een bijeenkomst. Tijdig lezen was er daardoor niet bij met het gevolg dat bewoners constant achter de feiten aanliepen. Ook bij dit rondetafelgesprek is tijdsdruk ervaren, daardoor was een goede voorbereiding met bewoners niet mogelijk.

Wat ook lastig was, was het afhaken van partijen en het aanhaken van nieuwe. Het bijpraten van die nieuwe partijen vroeg veel tijd tijdens een bijeenkomst. Ook door bewoners werden vraagtekens gezet bij de onafhankelijk van de voorzitter, omdat de gemeente die voorzitter betaald. Dat blijft in het proces wel hangen. Bij kennissessies zaten mensen met 'dubbele petten', van de IVN, maar ook in het dagelijks leven in de windenergie. Dat geeft niet het goede gevoel bij bewoners. Ook de rol van de EC was niet duidelijk, daar was een prominentere rol van verwacht.

Er was een kernteam gevormd, goed voor afstemming rond de vijf zonneparken, maar dat gaf de bewonersdelegatie het gevoel dat ze op achterstand stonden. Dat is niet fijn, ook omdat het voor bewoners nieuwe materie is.

In september 2022 werd aangegeven dat er nog maar ruimte was voor 1 OAR-vergadering, terwijl alleen de landschapsinrichting nog maar goed was besproken. Dat is toen wel afgerond, maar daarna was er radiostilte, terwijl je er steeds intensief mee bezig bent. De bijdrage wordt als bijlage 9 aan het verslag toegevoegd.

Bewoner geeft aan dat zij het heeft ervaren als een moeizaam proces. Ook de houding van de ontwikkelaar naar de bewoners was niet prettig en evenmin als die van de EC, waarvan het bestuurslid bepaalde dat niet hij, maar een paar andere bewoners maar 'last moesten hebben' van het zonnepark i.p.v. met z'n allen. Ze complimenteert de voorzitter met het in goede banen leiden van alles. Maar voor bewoners met een achterstandspositie is het heel moeilijk om vandaar een goede positie in te nemen. Een OAR werkt heel goed, als je met z'n allen iets gaat realiseren voor de energietransitie, dan komt het vanuit de bewoners. Maar zoals het nu is gegaan, wordt het opgedrongen, dat is als niet prettig ervaren.

Dhr. Van Bree, adviseur gemeente:

Legt uit, dat de ontwikkelaar al bezig was, voordat de gemeente het toetsingskader/energievisie had opgesteld. Dit is toen ook stilgelegd.

Bewoner 2:

Ook hetzelfde ervaren als bewoner 1, sluit daarbij aan. Het aanvangstijdstip van de vergaderingen (19.30 uur) is niet handig voor een agrarier.

Dhr. Eilert, Plaatselijke Belang Elshof:

Heeft het proces ervaren als zoekende naar de rol van PB. Ze werden vlak voor de eerste vergadering uitgenodigd, dat gaf een achterstand in kennis en van wat er gaat gebeuren. Met name gekeken naar hoe de OAR-gesprekken verlopen, hoe zit iedereen erbij, wordt iedereen gehoord en gezien. Maar de zaken die door ontwikkelaar en EC met bewoners werden besproken zijn voor PBE niet zichtbaar, omdat hij geen bewoner is. Hoe ga je daar mee om? Wel is de gedachte dat die gesprekken open en transparant zijn verlopen. Ookervaarde hij dat waar eerst om vragen van bewoners heen werd gedraaid er toch een antwoord kwam.

Dat er een kernteam was gestart was niet bekend. Die communicatie had anders gekund. Hij heeft wel vraagtekens bij het abrupt stoppen van de vergaderingen en de radiostilte daarna. En ook hoe krijg je daarna informatie.

Heeft het wel als interessant ervaren, maar ook als lastig omdat het een rol aan de zijlijn was, een goede sparringspartner ontbrak, want bij Morgenlanden was PB ook aanwezig, maar daar verliep het proces heel anders.

Dhr Jansen, EC Elshof:

Begrijpt dat het voor de bewoners voelt al een valse start. De eigenaar van de grond, die het contract met de ontwikkelaar afsloot, heeft de EC er toentertijd bijgehaald. Toen de OAR begon en ook daarvoor is de EC nooit een serieuze sparringspartner geweest. Het was meer een aftasten over de mogelijkheden voor financiële participatie van bewoners. Daarover is ook nu nog geen duidelijkheid. Toen de OAR begon was het de taak van de EC om de bewoners breed te informeren en de vragen te horen van bewoners. De ontwikkelaar voerde de gesprekken en alle documenten kwamen ook van de ontwikkelaar. Dit proces verliep volgens hem goed. Wel had de EC gesprekken met alleen de ontwikkelaar, met name over de rol die de EC zou kunnen hebben. De materie rond financiële participatie is complex en de onderhandelingen daarover lopen nog steeds. Hij zag het proces goed lopen. De EC vindt het belangrijk dat de winst niet in de zakken van de ontwikkelaar terecht komt. De bewoners hebben geen macht, de grondeigenaar en ontwikkelaar hebben afspraken. Als de eis van 51% lokaal eigenaarschap wordt losgelaten, dan is de rol van de EC weg en gaat de ontwikkelaar ermee aan de haal.

Heeft het proces ervaren als heel positief. Maar het proces vanuit een valse start beginnen is moeilijk. Alle vragen mogen gesteld worden. Heeft niet vernomen dat er achterkamergesprekken zijn gevoerd.

Dhr. Praas, NVM:

Is niet bij alle vergaderingen aanwezig geweest (2). Wat hem opviel was dat er in het begin een vertegenwoordiger van een natuurorganisatie en van een landbouworganisatie aan tafel zat, maar deze al snel afhaakten. PB heeft bij de belangen die er speelden tussen voor- en tegenstanders haar rol goed ingevuld. Benadrukt dat hij graag ziet dat de overheid veel meer inzet op het realiseren van zon op dak. Proces ervaren als 'verliep beter dan bij Morgenlanden'.

Mw. Vrancken, voorzitter:

Iedere stem kon gehoord worden, deelnemers waren kritisch en meedenkend en dat heeft de kwaliteit van het advies over de landschappelijke inpassingen van het park dat er nu ligt verhoogd. Is benieuwd hoe het nu verder gaat. Ze kijkt goed terug op hoe er samen gezocht is naar het 'hoe' van de financiële participatie.

Dhr. Rietveld, procesbegeleider bewoners:

Een relatief klein deel van de bewoners bleef uiteindelijk deelnemen. De kwaliteit heeft er niet onder geleid en vindt dat het proces goed is verlopen. Ook voor de ontwikkelaar is het een lerend proces en hij is in zijn rol binnen deze OAR uiteindelijk meegegroeid. In het begin kwam de ontwikkelaar zijn afspraken niet na, maar gaandeweg het proces veranderde dat en werden stukken wel op tijd aangeleverd. Bewoners hebben toch over het 'wij willen het niet' heen kunnen stappen, naar het meedenken als het er komt, hoe dan. Proces als heel erg goed ervaren. Mensen weten elkaar te vinden. De landschapsarchitect was ook pro-actief en zijn inzet is als positief ervaren en met verstand van zaken. Ook bewoners beamen dat.

Dhr. Van Bree, adviseur gemeente:

De ontwikkelaar toonde in het begin geen beweging om mee te gaan, mee te bewegen in de wensen van de bewoners. Dat zou het park financieel niet haalbaar zijn. Later in het proces bleek het opeens wel mogelijk om wensen van bewoners in te willigen en waren de financiën geen issue meer. Dat was voor hem een leerproces, maar riep ook de vraag bij hem op, waar de balans zit. Maar een businesscase heeft de OAR tot nu niet gezien en het blijft onduidelijk hoe het op financieel vlak nu zit. Hij complimenteert de bewoners, die ook gegroeid zijn in een professionele houding naar de ontwikkelaar toe, door ook met de ontwikkelaar het gesprek aan te gaan.

Dit proces heeft hij als heel prettig. Het waren vermoeiende avonden. Nu staat het stil en is het wachten of er onderhandelingen komen tussen ontwikkelaar en EC over de financiële participatie.

Vervolgens legt hij de rol uit van dhr. Boerkamp (lid EC-en en kennissessie natuurontwikkeling bij een zonnepark) en van dhr. Bakema (LEI-coach en ingevlogen bij de werkgroep Financiële zeggenschap). Hij begrijpt dat bij bewoners het idee ontstond dat er sprake was van dubbele petten, maar voert aan met het oog op de expertise de keus niet groot is.

Raadslid:

Vraagt aan bewoners hoe ze de voorbereiding naar dit gesprek gedaan zouden hebben als er meer voorbereidingstijd geboden was.

Bewoner 1:

Dan was er meer ruimte geweest om bewoners om inbreng te vragen, meer OAR-leden hier aanwezig geweest.

Raadslid:

Heb je gemerkt dat mensen met de dubbele petten gekleurde informatie vertelden?

Bewoner 1:

Ik denk dat de informatie wel klopt. Maar vooraf duidelijkheid met welke pet iemand daar staat, wie je bent en wat je komt doen, was prettig geweest. Het gevoel van dubbele pet bleef toch hangen.

Raadslid:

Over de communicatie. Zijn er nog meer punten die jullie gemist hebben? Hoe zou je dat de communicatie nu verder wordt gedaan?

Bewoner 1:

Als leek ben je niet bekend hoe zulke processen lopen, de gemeente had duidelijker kunnen zijn over de status van bijvoorbeeld toetsingskader en inspraakrondes. Ook dat ineens blijkt dat het toetsingskader leidend is en er minder lijkt te kunnen. Die ontdekking voelt niet goed en zet je op het verkeerde been.

Raadslid:

Is het proces van de OAR afgerond?

Mw. Vrancken, onafhankelijk voorzitter:

Dat is het niet. Er ligt nu een advies over de landschappelijke inpassing, maar voor cruciale onderdelen zoals planschade en financiële participatie ligt er nog niets.

Zonnepark Morgenlanden, 2^e fase

Aanwezig: Bewoner 5, mw. Van Schie (procesbegeleider bewoners), mw. Vrancken (voorzitter), mw. Luijters en een aantal direct aanwonenden.

Alle deelnemers zijn bij de start van het gesprek gevraagd naar instemming met een opname. Alle deelnemers zijn akkoord (AVG)

De bij deze ronde aanwezige bewoners zijn geen lid geweest van het BP of bewonersdelegatie OAR.
Mw. Van Schie legt dit uit.

Nadat in najaar 2021 bleek dat het niet lukte om bewoners mee te laten praten, is er gezocht naar hoe bewoners toch mee zouden kunnen praten. Direct aanwonenden zijn vervolgens bereid gevonden om mee te praten. Alleen niet op een georganiseerde manier. Als er een nieuw BP gevormd zou worden, zouden bewoners tegenover elkaar gezet worden. Het is heel low profile gehouden. De ontwikkelaar was daartoe ook bereid en heeft bewoners toen direct benaderd met de vraag of en hoe zij wilden meepraten (keukentafelgesprekken). Een deel van die mensen zit nu hier.

Deze meedenkers hadden geen delegatie in de OAR. Mw. van Schie is daarom wel lid gebleven van de OAR om daar het belang van de bewoners zo goed mogelijk op tafel te laten komen.

De OAR, die vanaf najaar 2021 gevormd werd door mw. Vrancken, mw. Luijters, mw. Van Schie, bewoner 5 (fase 1), dhr. Praas NMV en mevr. Rigterink van Plaatselijk Belang Elshof, is dus wel doorgeshaald, maar zonder 'officieel' bewonersplatform. Het opheffen van het BP is in januari 2022 besloten door de overgebleven deelnemers van de OAR. De wensen van de omgeving over de landschappelijke inpassing zijn opgehaald door mw. Van Schie, mw. Luijters en de initiatiefnemer.

De structuur in het proces voor de zonneparken is een OAR, waar de hoofddialoog met alle stakeholders wordt gevoerd. De OAR wordt gevormd door onder andere gemeente, ontwikkelaar, bewoners (of vertegenwoordigers van) en andere stakeholders uit de buurt. Om bewoners te helpen deel te nemen, vormen zij een bewonersplatform en worden daarin begeleid. Uit dat bewonersplatform wordt een delegatie gevormd van vier personen, die deelnemen aan de OAR.

Maar bij Morgenlanden moest na het opheffen van het BP, dat gebeurde n.a.v. het opzeggen van het vertrouwen door de BP-delegatie in de OAR, gezocht worden naar een andere vorm waarin de stem van de bewoners toch in de dialoog kon worden meegenomen. Bewoner 5 is een bewoner die het vertrouwen in de OAR niet heeft opgezegd, maar is OAR-lid gebleven. Hij was niet aanwezig bij de keukentafel gesprekken, maar er is een groepsgesprek geweest waar hij wel aanwezig was.

Raadslid:

Hier zitten mensen die geen lid zijn van de OAR. Hoe zit dat? Hij is van mening, dat het hele proces op het moment dat het crashte opnieuw gestart had moeten worden.

Mw. Vrancken, voorzitter:

De bewonersdelegatie in de OAR zegde het vertrouwen op en nam niet meer deel, hoewel geprobeerd was om het gesprek met deze bewoners weer op te starten. Dat is niet gelukt en de vraag was toen hoe het advies dan vorm te geven om daarmee toch te kunnen voldoen aan het toetsingskader.

De 'doorstart' is ook besproken met de gemeente en wethouder. De bewoners die wel wilden wel meepraten, maakten formeel geen deel uit van de OAR.

Raadslid:

Hoe zat Bewoner 5 erin, was hij vertegenwoordiger in de OAR of op persoonlijke titel? Hoe waren de bewoners betrokken bij de OAR?

Bewoner 5:

Was geen vertegenwoordiger in de 2^e fase, het oude BP wilde zich niet laten vertegenwoordigen en hij was niet aanwezig bij de keukentafelgesprekken. De ontwikkelaar en mw. Van Schie brachten (vanaf februari 2022) wel de wensen van de bewoners in de OAR. Met de inbreng van die bewoners is het plan zoveel mogelijk aan de wensen van de bewoners aangepast. Er is een groepsgesprek geweest met de bewoners over de landschappelijke inpassing. Daar was bewoner 5 wel aanwezig.

Raadslid:

Merkt op dat er een alternatief voor de BP-delegatie is gevonden, als praktische oplossing om toch bewoners te betrekken. Maar zij ziet dat niet als 'afvinken' van betrokkenheid van bewoners bij het hele participatieproces, omdat dat niet conform het toetsingskader is.

Bewoner:

Hoe het gegaan is, maakt mij niet zo veel uit.

Bewoner: Begrijpt niet goed wat nu de bedoeling is.

Mw. Luijters legt vervolgens uit hoe bewoners betrokken zijn, ook doordat de ontwikkelaar contact zoekt. Naar aanleiding daarvan zijn wensen van deze bewoners zijn doorgevoerd.

Bewoner:

De verwarring die nu bij ons drieën ontstaat, heeft denk ik te maken met de vraag van de raadsleden die min of meer is 'wat doen jullie hier eigenlijk?'

Raadslid:

Geeft aan dat hij graag wil luisteren. Dat het anders gelopen ziet hij als een ander verhaal.

Bewoner:

We zijn niet voor het zonnepark. Mijn land grenst aan het zonnepark. Door corona werden de bijeenkomsten via Teams gehouden. De gesprekken waren niet constructief en ging over punten en komma's. Daarom al snel afgehaakt. Ook de e-mails die zij ontving waren niet prettig, wel dwingend. Toen het BP er niet meer was, zijn bewoners gevraagd die wel wilden meedenken. Ook deze bewoners wilden het park liever niet, maar beseften, dat als het er toch komt, het verstandig om mee te denken. Zo hebben deze bewoners hun punten aangedragen.

Bewoner:

Heeft meerdere gesprekken gehad. Waarom afgehaakt in fase Morgenlanden 1? Er kwam niets redelijks uit. Bewoner wilde wel meegaan, maar niet met dat 'stomme gelul'. Bewoner heeft in fase 2 wel een paar gesprekken bijgewoond, die hij toch als positief heeft ervaren.

Bewoner:

Zinloos dat gepraat in het BP, niet duidelijk waar het om ging.

Bewoner 5:

Bij Morgenlanden fase 2 was de bijzonderheid dat hij er op persoonlijke titel zat. Dat kwam na het opzeggen van het vertrouwen in de OAR van de bewonersdelegatie en daarmee was hij geen vertegenwoordiger van het BP meer en nam op persoonlijke titel deel. Hij heeft zijn vertrouwen niet opgezegd, maar wilde zo goed mogelijk meedenken. Ook hij is geen voorstander van een zonnepark. De gemeente geeft partijen de ruimte om mee te praten en dat wilde hij wel. Omdat het BP via de e-mail werd uitgenodigd en de stukken ontving, beschikten alle deelnemers van het BP over al die e-mailadressen. Doordat hij ook in die groep zat merkte hij, dat de bewoners die het vertrouwen hadden opgezegd, nog wel bijeenkomsten organiseerden en deden alsof ze nog een BP waren, een soort schaduw-BP. Aan een van die bijeenkomsten nam hij wel deel, maar merkte dat hij met argusogen werd bekeken en antwoordde desgevraagd dat hij hen niet vertegenwoordigde in de OAR. Het ging in die bijeenkomst steeds over wat er niet goed ging.

In de 2^e fase nam hij geen deel aan de keukentafelgesprekken, maar wel nam hij deel aan een groepsgesprek. Hij merkte dat de ontwikkelaar zijn plan wel aanpaste aan de wensen van bewoners die wilden meepraten.

Zijn positie op persoonlijke titel heeft hij als vreemd ervaren, maar het was de situatie waarin hij terecht was gekomen. In de OAR is serieus nagedacht over hoe de inbreng van bewoners toch gerealiseerd kon worden. Het was best ingewikkeld om te bedenken hoe dat zou kunnen.

Mw. Van Schie, procesbegeleider bewoners:

Ook bij de andere OAR-en was sprake van individuele gesprekken met bewoners, net zoals dat nu is gebeurd in fase 2. Er is geprobeerd om het proces opnieuw in te richten zodat de direct aanwonenden de gelegenheid kregen toch hun inbreng te hebben. Het proces is daar omheen georganiseerd. Doel en middel is uit elkaar gehaald. Daarbij is rekening gehouden met het onprettige gevoel dat bewoners hadden om op deze alternatieve manier toch mee te praten.

Raadslid:

Dus een afwijking van de procedure die de gemeente had opgesteld. Hoe is de communicatie daarover richting gemeenteraad en wethouder gegaan?

Mw. Luijters, adviseur gemeente:

De situatie zoals die ontstond is in oktober 2022 besproken en er is gezocht naar hoe het wel zou kunnen. In februari 2022 is een alternatieve manier gevonden om bewoners toch te betrekken en daarmee een invulling van de participatie gevonden. De communicatie naar gemeenteraad en wethouder najaar 2021 is gelopen via het woordvoerdersoverleg, waarin de stand van zaken is gegeven en dat er een ander proces zal worden opgestart.

De bewoners die meegepraat hebben zijn hier niet allemaal aanwezig. Het inrichtingsplan is zo goed als klaar, het beheersplan ligt er, waarin afspraken met bewoners zijn opgenomen. Nu is het wachten op de uitkomst van de onderhandeling tussen ontwikkelaar en EC. De financiële participatie en burensregeling moeten nog besproken worden. De vraag bij burensregeling is natuurlijk wel hoe dat zou kunnen met bewoners die niet willen praten. Zij heeft fase 2 als een ingewikkeld proces ervaren.

Mw. Van Schie heeft als procesbegeleider de rol om ieders stem zoveel mogelijk gehoord te krijgen, maar het blijft lastig als mensen zich niet prettig voelen in dit proces door hoe het gelopen is. De ontwikkelaar heeft echt ook heel erg zijn best gedaan.

Bewoner:

Hoe heeft de voormalige BP-delegatie gereageerd?

Mw. Luijters, adviseur gemeente:

Zij hebben in hun ronde naar voren gebracht hoe zij het hebben ervaren.

Raadslid:

Checkt of het heimische gevoel dat is ontstaan in de buurt er toe geleid heeft dat bewoners die wel wilden meepraten op een alternatieve manier betrokken zijn en niet via BP en OAR. Dit wordt bevestigd.

Raadslid:

Vraagt hoe het nu is in de buurt?

Bewoner 5 en mevr. Van Schie en mevr. Luijters:

Het was lastig om te bedenken hoe fase 2 zou kunnen. Mensen uitsluiten was geen optie. Daarom zijn direct aanwonenden benaderd of zij wilden meepraten en meedenken en werden zij betrokken bij het proces als ze 'ja' zeiden. Ook bewoners die hun vertrouwen in de OAR hadden opgezegd zijn benaderd met de vraag of zij hun wensen alsnog kenbaar wilden maken, maar dat wilden zij niet.

Raadslid:

Stel dat het park er wel komt, wat gebeurt er dan onderling in de buurt?

Bewoners:

Van ons uit niets, we willen geen onenigheid in de buurt wat door ons is veroorzaakt.

Raadslid:

Welke EC wordt betrokken bij zonnepark Morgenlanden?

Mw. Luijters, adviseur gemeente:

Er zijn gesprekken geweest met Boerhaar, maar omdat Boerhaar inzet op zon op dak was Boerhaar niet de juiste EC, vervolgens is geschakeld met GVM.

Bewoner:

Wat is het belang van de gemeente dat deze parken er komen?

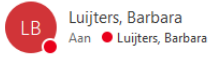
Raadslid:

Dat is niet commercieel, maar de opdracht van uit de overheid om te voldoen aan het opwekken van een gestelde hoeveelheid energie via zon, wind, waterkracht.

Bijlagen

Bijlage 1. Bijdrage van GVM

FW: OAR Zonneveld Holstweg

Omdat namens GVM niet bij alle deelsessies iemand aanwezig kan zijn op de 28^e deel ik hierbij onze gezamenlijke reactie op vraag 1, vergezeld van mijn persoonlijke reactie op vraag 2.

Hoe is het proces verlopen?

Als GVM resp EC Elshof werden we bij de parken Holstweg, Middelerstraat en Elshof gevraagd deel te nemen aan het OAR-proces.

Formeel was daarbij niet echt duidelijk wat onze positie was: expert/voorvechter van verduurzaming in Olst-Wijhe? Beoogd mede-exploitant?, ...

Lange tijd ging het proces eerst over algemene informatievoorziening en vervolgens inrichting, de discussie was vooral tussen ontwikkelaar en omwonenden, en er was informeren ook een vrij sterke rol voor de gemeente.

Intussen zijn wij met de EC's in overleg gegaan (toen ook nog met EC Boerhaar) om een gezamenlijke insteek te bepalen, welke we in okt 2021 voor het eerst gedeeld hebben met de ontwikkelaars (en de OAR).

Lange tijd kwam er geen wezenlijke reactie van de kant van de ontwikkelaars, ook niet op ons tweede bericht van (ik meen) begin 2022.

Pas toen de workshops over lokaal eigenaarschap georganiseerd werden kwam er zowel bij bewoners als bij ontwikkelaars een begin van (geuite) standpunten hierover.

Voordat er ook gesprekken begonnen te komen tussen ontwikkelaars en coöperatie waren we weer een paar maanden verder, en moesten we flink moeite doen om een stevige positie in de discussie te verwerven.

Uitzondering was overigens Chint Solar dat intussen besloten had dat ze niet met ons wilden (en nog steeds niet willen) praten.

Alles overziend: een goed initiatief van de gemeente om dit OAR proces op te starten, maar door de verdeling van thema's over de tijd was het voor ons erg intensief, maar niet erg effectief.

Complimenten voor de voorzitter(s) en secretaris van de OAR-en voor het in goede banen leiden van deze ingewikkelde discussie vol tegenstellingen.

Hoe heb ik het ervaren:

Het kostte enorm veel tijd, op een moment dat we als GVM ook nog volop met Noordmanshoek bezig waren. De timing werd ons in feite opgedrongen.

Zoals gezegd, de avonden gingen tussen zomer 2021 en voorjaar 2022 nauwelijks over wat voor ons relevant was, gaf een sterk spekb&bonen gevoel.

De ontwikkelaar van het park Holstweg probeerde daarbij nadrukkelijk (maar zonder succes) ons met allerlei oneigenlijke argumenten buitenspel te houden, zowel in deze fase als ook toen het wél over onze rol in de ontwikkeling ging.

vriendelijke groeten,
Annelies Boerman

Bijlage 2. bewoner, delegatie namens bewoners

Beste Barbara,

Hartelijk dank voor de uitnodiging. Helaas ben ik zaterdag verhinderd ivm organisatie van een boerderij excursie van St. IJsselhoeven betreffende duurzame energie.

Desalniettemin heb ik behoefte om als volgt te reageren:

Hoe is het proces verlopen?

- De intenties en het doel waren voor mij duidelijk. De planning en invulling van de overleg bijeenkomsten zijn naar mijn idee goed verlopen.
- Ook de informatiebijeenkomsten waren informatief en goed georganiseerd. Helaas was het door corona omstandigheden soms noodzakelijk om bijeenkomsten online te houden.
- Ik heb de indruk dat ons proces vlak voor de eindstreep is gestopt. Het definitieve rapport dat aan de gemeenteraad zou worden aangeboden heb ik niet zien passeren.

Hoe heeft u het proces ervaren?

- Het proces heb ik helaas ervaren als een frustratie. Zoals hierboven aangegeven, lag dat niet aan de intenties van de gemeente en de opzet van het proces. Mijn frustratie werd vooral gevoed door de opstelling van de investeerder. Gaandeweg het proces werd duidelijk dat de investeerder geen enkele intentie had om met bewoners en andere partijen te zoeken naar een voor alle partijen min of meer acceptabel plan. De investeerder had een duidelijk vooraf ingenomen doel en strategie. De investeerder week af van de afspraak om omwonenden niet persoonlijk te benaderen. Hierdoor werden burens tegen elkaar opgezet. Voor wat betreft de ecologische inpassing is slechts overeenstemming bereikt over de aard van het plantmateriaal. Over andere belangrijke aspecten zoals de omvang en vormgeving van het park, opstelling van de panelen, wel/geen hekwerk viel niet te discussiëren. Op een informatiebijeenkomst voor bewoners trok de investeerder de discussie op intimiderende wijze naar zich toe, mede door inbreng van een tot dan toe voor ons onbekende jurist. Over de financiële paragraaf viel niet te overleggen. Gesprekken met energie coöperatie GVM waren gestrand. De investeerder weigerde verder overleg met GVM. De investeerder gaf geen openheid in de businesscase. Het voorstel van de investeerder voor het gebiedsfonds en/of compensatie voor de omwonenden was een lachertje.
- Zowel de financiële paragraaf als de ecologische inpassing zoals voorgesteld door de investeerder is voor omwonenden onacceptabel.
- Ingeval van positief resultaat zou eventueel nog sprake zijn geweest van een acceptabele tijdsinvestering. Nu moet ik concluderen dat de tijdsinvestering die gevraagd is van omwonenden die tevens in de OAR plaatsnamen, onredelijk groot is geweest.

Met vriendelijke groet,

Bijlage 3. bewoner, delegatie namens bewoners OAR Holstweg

Hartelijk dank voor de uitnodiging,

Bij deze zal ik de 2 vragen proberen te beantwoorden.

Hoe is het proces verlopen?

Naar mijn idee waren de bijeenkomsten goed georganiseerd en de informatie was duidelijk. Ook was er voldoende ruimte om vragen te stellen.

Helaas is mij niet duidelijk geworden waarom de OAR bijeenkomsten plotseling zijn gestopt aangezien we niet weten wat er in de aanvraag naar de gemeente staat.

Hoe heeft u het proces ervaren?

Frustrerend! Het heeft zeker niet gebracht wat ik er van verwacht had. In eerste instantie leek het er op dat we daadwerkelijk inspraak in het project hadden maar al snel werd duidelijk dat de projectontwikkelaar wel naar ons luisterde maar er vervolgens weinig of helemaal niets mee deed.... Dingen als grote van het park, opstelling panelen en hekwerk waren bijvoorbeeld onbespreekbaar.

Conclusie van het hele traject is (en dat is mijn gevoel) dat we zeer weinig tot niets hebben bereikt met al die avonden dat we met elkaar in gesprek zijn geweest.

Om nog meer tijdsverspilling tegen te gaan zal ik morgen dan ook niet aanwezig zijn.

Met vriendelijke groet,

■■■■■■■■■■

Bijlage 4. GVM, zie bijlage 1

Bijlage 5. Bijdrage OAR Daslever

1. Hoe is het proces verlopen

Het proces “Zonnepark Daslever” is naar mijn mening redelijk goed verlopen. Dat het proces redelijk verliep heeft te maken met de partijen die aan tafel zaten. Bewoners/ OAR leden die mee kunnen en wilden denken en schakelen in een niet gewild proces en een ontwikkelaar die op punten mee wou bewegen.

Of de gemeente Olst Wijhe een goede bijdrage heeft verleend aan het proces heb ik nog wel wat aandachtspunten:

In februari 2022 is er een motie ingediend waarin gevraagd wordt een ronde tafel gesprek te organiseren met de AOR **en de omwonenden/ lees de betrokkenen**. Deze week werd pas duidelijk dat de omwonenden geen stem konden laten horen.

Mijn mening is dat dit niet past bij een democratie en het vertrouwen in onze vertegenwoordigers van onze gemeente Olst Wijhe geen positief signaal afgeven. Op het laatste moment worden de spelregels even anders ingericht.

In het toetsingskader wordt ook aangegeven dat wij als OAR zelf de proces begeleiders en de voorzitter hadden moeten/mogen kiezen. Dit traject is nooit aan bod geweest. Dit was al vorm gegeven door de gemeente Olst Wijhe.

Binnen het “proces Daslever” hadden wij als voorzitter Arie van Oeseburg en proces begeleider Nienke van Schie. Ik ben over deze twee partijen tevreden. Ze waren tijdens het proces goede sparringpartners. Mocht dit niet zo zijn geweest, dan hadden wij als AOR volgens mij een lastig punt, want draai dit maar eens terug. Het proces was ingang en je moet verder.

2. Het traject Financiële participatie:

Ik heb dit ervaren als een zeer complex onderdeel. De informatie die je ontvangt vanuit de Kennis sessies is een lastige materie en was voor ons Project Daslever **niet direct inpasbaar**. We hadden zonnepanelen en wij hadden een biologische boerderij.

We bleven zoekende naar een passend voorstel. Door het plan Daslever hebben wij de project ontwikkelaar het “voordeel van de twijfel gegeven” om de gelden te kunnen gaan besteden aan de biologische boerderij.

Naar aanleiding van de brief van Energiek Boerhaar op 19 september 2022 breng ik het volgende punt in met betrekking tot de eis in het toetsingskader van 51% lokaal eigenaarschap. Het bewonersplatform heeft namelijk, mede door de brief van Energie Boerhaar, de indruk dat de eis van 51% lokaal eigenaarschap een niet realistisch scenario is gebleken. Ook stel ik, dat het toewijzen van een energiecoöperatie door de gemeente aan een bepaald zonnepark blijkbaar ook belemmerend heeft gewerkt om de 51% lokaal eigenaarschap in te vullen.

Ook merken wij op dat het de bewonersdelegatie zelf aan kennis en capaciteit ontbreekt om een eigen energiecoöperatie op te richten. De gemeente spreekt echter tegen, dat vanuit de gemeente bewust is aangestuurd op het toewijzen van een energiecoöperatie aan een zonnepark.

Nienke van Schie reageert dat dit volgens haar wel zo is gecommuniceerd en ook zo door de energie coöperatie(s) is begrepen, zoals blijkt uit de brief van Energiek Boerhaar van juni 2022.

Ik ervaar dat wij geen reële kans hebben gehad om te laten onderzoeken of een energie coöperatie een mogelijkheid was geweest binnen het park Daslever. Dat uiteindelijk het plan Daslever hierin een andere keuze heeft gemaakt staat hier buiten. De gemeente Olst Wijhe had kunnen inschatten dat Energiek Boerhaar niet de juiste gesprekspartner was in dit stadium van het proces. Amateurs versus Amateurs.

De gemeente gaf op 23 november 2023 aan dat wij ook de keuze hadden in een andere energie coöperatie. Dit was een doekje voor het bloeden. Want dit is vooraf nooit gecommuniceerd.

3. Hoe heeft u het proces ervaren?

Ik ben van mening dat de visie van de gemeente Olst Wijhe grotendeels ontbreekt. De project ontwikkelaar en de grondeigenaar bieden zich aan en de gemeente Olst Wijhe staat te popelen om straks de vergunningen te kunnen gaan afgeven. Hoera een vijftal zonneparken bieden zich aan. En Arie van Oeseburg zet het gebak al klaar in de vriezer.

Zonnepark Daslever wordt geplaatst op zeer vruchtbare landbouw grond (goede klei grond). Deze landbouw gronden voor het zonnepark kunnen de komende 25 jaren niet gebruikt worden voor de voedsel industrie. Gelukkig kunnen wij onze granen en overige producten importeren uit andere landen die er goed aan verdienen. We maken ons nog meer afhankelijk van andere landen.

██████ had ook de biologische boerderij kunnen opzetten, met de panelen op een andere locatie. De opbrengsten hadden dan ook kunnen toevloeien naar de boerderij. Het zonnepark hoeft zeker niet aangrenzend aan de boerderij te liggen.

Verder zijn in de gemeente Olst Wijhe voldoende andere locaties te noemen waar een zonnepark ook geplaatst had kunnen worden. Ook andere initiatieven zijn mogelijk, bijvoorbeeld Zon op dak.

Het proces was er slechts om de “schade voor de buurt” te kunnen beperken. Je moet verplicht meedenken in het traject, anders komt er kale industrie /grote aantallen panelen, waar je helemaal niet gelukkig van wordt.

Dus of er sprake is van een eerlijk proces dat betwijfel ik. Je wordt verplicht om de boompjes en de heggetjes op de kaart te gaan zetten. Doe je dit niet, dan mag je later niet "klagen".

Input [REDACTED]

Heb in dit 'proces' ervaren dat we niet dankzij, maar ondanks de gemeente een heel eind zijn gekomen met onze ontwikkelaar (maar dat komt alleen doordat 'dit type' ontwikkelaar helaas uitzondering is op de regel). Dat ik de weerstand van zowel ons als de andere parken daarom ook zeer begrijp en nog steeds vrees dat de gemeente geen idee heeft wat ze aan het doen zijn; wat ze willen met het landschap en hoe ze de problemen waar we als maatschappij voor staan als een samenhangend geheel denken aan te pakken (stikstof / biodiversiteit / gezonde leefomgeving / energievraagstuk).

Het 'aan de markt overlaten' is hierin een gevaarlijke keuze waar slechts enkelen 'beter' van worden.

De gedachte daarbij dat met een afgedwongen financiële compensatie ook de 'lusten' naar de bewoners toestromen deel ik op geen enkele wijze. Geld maakt niet altijd alles goed, vaker meer kapot. Ik zie de compensatie dan ook vooral als een manier om weerstand af te kopen en monden te snoeren. Vanaf het moment dat je een vergoeding accepteert is een kritische houding toch een stuk lastiger (bij een goed plan van een ondernemer zou het m.i. in niemands hoofd opkomen om financieel te willen worden gecompenseerd)

Ik heb het hele proces ervaren als erg amateuristisch vanuit onze gemeente; ze lijken druk te zijn met incidentenpolitiek zonder visie of idee van een eindbeeld. Ik vrees dan ook dat een voortzetting van deze ziens- en werkwijze de komende jaren tot een verdere verschrping van het landschappelijke karakter van het buitengebied, de biodiversiteit, de natuur en de hierbij horende flora en fauna zal leiden (of moet ik zeggen lijden). Denk hierbij ook aan de continu doorgaande intensivering van de landbouw, de wildgroei aan diversiteit in bebouwing (o.a. via rood voor roodregelingen) en de ongetwijfeld onvermijdelijke windmolens die nog komen gaan. Als er nog een kans is om een verstandiger koers in te zetten, dan moet die zeker, en zo snel mogelijk gegrepen worden.

Input [REDACTED]

Ik denk dat, alles in ogenschouw nemend, het proces niet onaardig is verlopen. Wel moeizaam, bijvoorbeeld omdat de initiatiefnemer bij vlagen traag en nalatend was met het aanleveren van zijn huiswerk. Echter vooral omdat wij als omwonenden niet om een zonnepark gevraagd hadden. Dat juist het Daslever-initiatief nog het meest rekening wilde houden met de natuurlijke omgeving, de wensen van de bewoners, en niet op zichzelf stond als verdienmodel maar juist diende als kostendrager van een op te starten biologisch akkerbouwbedrijf (waar iedereen in beginsel verheugd over is) maakte de kwestie extra gecompliceerd. In de gegeven omstandigheden moest je nog blij zijn met dit plan, terwijl je eigenlijk helemaal geen plan wilde.

Daarnaast was er (soms) sprake van onbegrip, irritatie en wederzijds wantrouwen. Een initiatiefnemer die zich niet kon voorstellen dat de bewoners niet meteen warmlieden voor zijn plan ("Want iedereen ziet toch het belang in van de energie transitie en het bevorderen van de biodiversiteit?") en omwonenden die de motieven van de initiatiefnemer wantrouwden ("Hij is in de eerste plaats gewoon een ondernemer die geld wil verdienen met zonnepanelen. We moeten het nog maar zien met die biologische boerderij")

Aangezien al snel duidelijk werd dat het standpunt van het BP ten aanzien van het initiatief was: "Nee, tenzij" werd er stevig onderhandeld over de landschappelijke en financiële invulling van het plan. Hier reageerde de initiatiefnemer soms ruimhartig op, maar soms ook kleinzielig. Bij kritische kanttekeningen of bij het stellen van voorwaarden kregen bewoners meermalen het verwijt te horen "het ondersteunt de kan te willen" of aan "cherry picking" te doen. Initiatiefnemer leek dan even vergeten te zijn dat niemand in de omgeving om zijn plan had gevraagd en het merendeel van de omwonenden, zeker in aanvang van het participatieproces, er vooral buikpijn van kreeg.

Het is daarom een klein wonder dat er nu toch een voorstel ligt waar alle partijen zich in lijken te kunnen vinden. Dit is mede te danken aan de concessies die de initiatiefnemer heeft gedaan op het gebied van het terugbrengen van het totaal aantal hectares zonnepanelen. Over de verdere landschappelijke invulling op het gebied van (al dan geen) hekwerk etc. bestond geen wezenlijk verschil van mening. Het proces rondom de financiële participatie heb ik vanuit de tweede lijn gevolgd, dus daarover laat ik graag anderen aan het woord.

Persoonlijke ervaring

Wat mij steeds bezwaard heeft in dit participatieproces is de weeffout die er mijns inziens van begin af aan in zat. Het totaal ontbreken van een visie van gemeentewege vind ik stuitend. Hoe kun je als gemeente toestaan dat er in je buitengebied een lappendeken van zonneparken kan komen, in het ergste geval totaal niet afgeschermd met hagen of bosschages? De gemeente had toch vooraf kaders kunnen stellen: niet meer dan zoveel hectare, maximale hoogte zus, geen noord-zuid opstelling etc. En dan niet overal in het buitengebied waar een boer zijn grond wel wil verkopen, maar daar waar het landschap toch al grotendeels verloren is (langs een snelweg, tegen een industriegebied aan etc.). Laat ik het proberen te verduidelijken;

De gemeente zegt tegen een stel aannemers: u kunt gaan bouwen op die en die plekken. Ga maar met de omwonenden in gesprek en dan zien we wel wat er uitkomt. De omwonenden krijgen van de gemeente een gereedschapskist om mee te helpen bouwen, maar daarin zit geen hamer, wel een zaag en nijptang. De gemeente gooit onder het mom van bewonersparticipatie een hoofdpijndossier bij de burgers over de schutting en die mogen dan, als leken, uren onbezoldigd werk gaan steken in het bijschaven van een plan om zodoende de buikpijn weg te vergaderen... Want (bijna) iedereen heeft er buikpijn van, van zo'n zonnepark in je voor- of achtertuin. En de ondernemer maar lachen en geld binnen harken!

Als je als omwonende niet wilt dat er gebouwd gaat worden kun je eigenlijk niet echt participeren. Doe je dat toch, dan krijg dat iets schizofreens: je wilt geen gebouw, maar omdat de gemeente geen visie heeft (als de omwonenden geen bezwaar hebben komt er een flat, maar een kleine eco-wijk is ook goed) ga je toch meedenken. Zo word je als vanzelf tot een burgemeester in oorlogstijd gemaakt. En die zijn niet te benijden.

Bijlage 6. Bijdrage van bewoner Morgenlanden

Inbreng in gesprek met Gemeenteraad Olst-Wijhe over bewonersparticipatie zonneparken, 28 januari 2023.

Participant: [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED] betreffende Morgenlanden.

Mijn bemoeienis:

- mij aangemeld voor BP-Morgenlanden en BP-Daslever (daar meer 'luisteraar' i.v.m. landbouw)
- bij Morgenland afgevaardigde geworden naar de OAR, samen met 3 'duo's' (w.v. 1 naar het OAR overleg ging)
- toen deelnemers gezocht werden voor de fin. werkgroep was ik de enige die zich aanmeldde.

Hoofdvragen: 1) hoe is het proces verlopen en 2) hoe heeft u het proces ervaren.

Bij 1): constaterend dat uiteindelijk na 'moeilijk' overleg het BewonersPlatform (BP) is opgeheven (waarna het gesprek met direct-omwonenden wel is voortgezet) kan mijn conclusie slechts zijn dat het proces **niet is verlopen als bedoeld**. Maar dient zich direct de **vraag** aan **waardoor** dit kwam.

Bij de start was in meerdere BP's de constatering 'te weinig kennis' -> zijn zgn. kennissessies opgezet, over diverse onderwerpen. Later dat het allemaal te krap gepland was -> planning verruimd, SDE-ronde 2022 niet meer mogelijk. Bijzondere omstandigheid was: corona, waardoor meerdere bijeenkomsten online moesten.

Het participatieproces is nieuw, zoeken naar hoe en wat, maar zie boven: voor 'welwillenden' was de gemeente echt **bereid aanpassingen** te doen waardoor bewoners beter mee konden doen.

Uiteraard gaat er ook wel eens wat net anders dan de bedoeling was en de 'komma-fetisjisten' grepen hun kans: gaat niet goed, farce ... mede daardoor verdween **de inhoud naar de achtergrond** en daarbij ook door een nogal 'stevige opstelling' door enkelen (waaronder andere afgevaardigden naar de OAR) haakten meerdere bewoners af.

Zij voelden zich niet veilig hun inbreng te leveren/ is een concreet voorbeeld dat iemand "erop aangesproken" werd.

Waar gaat het om? NIET om de vraag OF het park er komt, maar wel om de vraag -als het er komt- HOE het er komt.

Dat is ook expliciet bij de start aangegeven: je kunt hier meepraten en straks met alles wat je in je hebt je ertegen verzetten. (bij het vergunningsproces dus).

Daarbij zijn 2 thema's het hoofdgebeuren: de landschappelijke inpassing en de financieel-juridische structuur.

Maar voor mensen (omwonenden) die fel tegen de komst van zo'n zonnepark zijn, is **inbreng over het 'hoe'** een **moeilijk** iets, wat ik ook heb opgemerkt in de OAR (TE moeilijk, zo is gebleken).

Waar ik hierboven al opmerkte dat 'de inhoud' (inbreng over het 'hoe') naar de achtergrond verdween, heb ik ook in het BP opgeroepen dat de 'tegen-deelnemers' een **actiegroep** zouden oprichten om dat aspect daar inhoud te geven en dus niet het BP als 'oneigenlijke actiegroep' gebruiken. Dat deden ze niet (ook bv. rond de verkiezingen voor de gemeenteraad hebben ze geen gerichte activiteiten ondernomen – kom ik bij vraag 2 op terug).

En toen werd in oktober 2021 door de **andere vertegenwoordigers** in de OAR, namens "de meerderheid van het BP" het **vertrouwen opgezegd**: dat werd per brief meegedeeld en ondanks een **expliciete uitnodiging** door de OAR-vz om daarover in de eerstvolgende OAR te spreken, kwam – net na aanvang van de bijeenkomst- hun afmelding binnen. (dus waar later publiekelijk geuit werd dat zij niet uitgenodigd waren om over hun meedoen te praten, hebben ze zelf die uitnodiging niet opgepakt!).

De OAR-vz. heeft initiatief ondernomen om weer 'on speaking terms' te komen en in een **extra gesprek** werd ook uitgesproken dat ze weer wilden meedoen, zich constructief zouden opstellen, maar wilden daarover wel eerst nog (eigen) overleg met de andere omwonenden. Uiteindelijk kwam er brief naar de OAR met voorwaarden als 'opnieuw beginnen, nieuwe voorzitter en secretaris, een hele waslijst vragen die beantwoord zou moeten worden vóórdat weer aangeschoven zou worden' dat de OAR (het restant, waarvan ik nog steeds deel uitmaakte/ ik had immers niet het vertrouwen opgezegd/ alleen was ik geen 'vertegenwoordiger' meer) niet anders kon dan besluiten dat die brief **geen aanknopingspunten bood voor verdere deelname**. De OAR-vz heeft getracht dit persoonlijk aan hen mee te delen, maar daar was geen interesse voor. Wel werd later geklaagd daar niet over te kunnen meepraten.

En zoals hierboven al gemeld: met de direct-omwonenden is nog wel verder gesproken. Zowel aan hun keukentafel alsook in een gezamenlijke bijeenkomst. Voelbaar daarbij was, bij de één meer dan bij de ander, dat er in de buurt '**onveiligheid**' zou optreden, dat ze erop aangesproken zouden worden nog wel in gesprek te zijn. Dat is ook in een inspraak in de gemeenteraad door **voormalige OAR-afgevaardigden** verwoord, zonder erbij te zeggen dat zij het zelf waren die daarvoor de reden waren.

-/2

Ondertussen was een gezamenlijke '**financiële werkgroep**' van start gegaan, die informatie naar de OAR's zou aan-dragen, zodat daar verder gesproken kon worden over hoe lokaal eigendom etc. ingevuld kan worden. Ook daar werd door 'de anderen' op gereageerd. Ik 'mocht daar niet aan deelnemen'. Echter aangezien die werkgroep geen beslissingen zou nemen (dat moest later in de OAR's) was daar niks tegen.

Toch is dit onderwerp bij Morgenlanden niet uitvoerig bediscussieerd, mede doordat de direct-omwonenden waarmee het gesprek nog wel gaande was, de landschappelijke inpassing wel een belangrijk onderwerp vonden (voor henzelf), maar dit financiële stuk eigenlijk niet. (of bedankten ze ervoor '**de buurt te vertegenwoordigen**'?).

In de financiële werkgroep waren ook de lokale **Energiecoöperaties** vertegenwoordigd. Zij zullen -m.i.- nodig zijn om het lokaal eigendom gestalte te geven. Dit onderwerp zal zeker terugkeren. Bv. in de vergunningsaanvraag, waarbij de initiatiefnemers (aanvragers vergunning) toch zullen moeten aangeven hoe deze gemeentelijke voorwaarde in te vullen.

Vraag 2) hoe heeft u het proces ervaren?

Daar zijn voor mij duidelijk 2 fases te onderscheiden: de start en later toen het bij Morgenlanden mis ging. Wat bij de start gebeurde, het aanpassen van de planning en het inlassen van de zgn. kennissessies, vond ik heel **positief**, aangezien ermee duidelijk werd dat vanuit de organisatie het **kunnen meepraten** door de omwonenden prioriteit kreeg. Er werd ook breed aan

deelgenomen. (hoewel een enkeling vooral het negatieve oppikte, bijv. bij de uitspraak dat de benodigde Omvormers wat geluid produceren, slingerde iemand tijdens de uitleg dat die Omvormers in het midden van het park worden opgesteld, zodat je ze aan de rand al niet meer hoort, op de chat: (iets als) daar gaat onze nachtrust!)

In de latere fase vroeg de OAR-vz me een keer of 'ik het nog trok'? Waarop ik toen heb geantwoord dat ik het **'enerverend'** vond. Ik had nooit gedacht dat door sommigen zo'n 'stevige inbreng' geleverd zou worden dat anderen zich daardoor **niet meer veilig** voelden hun inbreng te leveren. En dat -na de uitleg dat het niet gaat over het wel of niet doorgaan van het park- sommigen toch eigenlijk vooral (later zelfs uitsluitend) dat aspect steeds weer te berde brachten.

Dat deze 'tegenstanders' het participatieproces mede zouden gebruiken om argumenten op te doen om in een latere fase alles te doen om het park tegen te houden, of zelfs naast het participatieproces al een **actiegroep** gestalte zouden geven om anderen te mobiliseren 'tegen' te zijn: dat had ik aanvaard.

(iets tegen willen houden doe je immers op argumenten en met velen)

Dat is wat anders dan 'aan tafel te blijven' terwijl je je nadrukkelijk **niet wilt houden aan de geboden mogelijkheid** mee te praten over het 'hoe'. Waar de gemeente het van belang vindt dat 'iedereen meepraat', is dat natuurlijk vrijwillig. Als je (alleen) 'tegen' bent, doe dan niet mee, maar geef daar op een andere manier uiting aan.

Ik heb er daarom ook geen moeite mee om het opheffen van het BP en het participatieproces met deze omwonenden niet verder voort te zetten, te omschrijven als: **'hebben zichzelf buitenspel gezet'**.

Zo heb ik het ook verwoord naar bestuursleden van Plaatselijk Belang Elshof, die ook een poging heeft gedaan om weer constructief aan te schuiven. Daarbij is aan de opstellers van de **tweede brief**, waarbij de voorwaarden 'opnieuw beginnen, nieuwe voorzitter en secretaris, een hele waslijst vragen die beantwoord zou moeten worden vóórdat weer aangeschoven zou worden' werden gesteld (zie hiervoor), klip en klaar gemeld dat dat een brief was **'waar je niks mee kunt'**. Dat heeft niet tot enige zelf-reflectie geleid.

Al met al is er bij Morgenlanden met deelnemers in het BP in algemene termen en later met direct-omwonenden heel gericht gesproken over de **landschappelijke inpassing**, waarbij het voorstel zoals door een 'adviesbureau' in eerste instantie gepresenteerd, ook op meerdere punten is aangepast.

Het onderwerp **'financiële participatie'** is -zeker bij Morgenlanden- niet uit en te na besproken, maar dat komt mede door de opstelling van de (commerciële) initiatiefnemer(s), die in Olst-Wijhe voor het eerst geconfronteerd werden met een eis van **minimaal 51% lokaal eigendom**. Daarover is het laatste woord nog niet gezegd/ hopelijk kunnen de Energiecoöperaties hier verder handen en voeten geven.

Bijlage 8. Brief van 18 juli 2022 van NMV

Dalfsen, 18 juli 2022

Geachte OAR,

Bij deze wil ik de medewerking en deelname van de NMV Overijssel aan de OAR Morgenlanden opzeggen.

De OAR is opgezet om verschillende bewoners en belangenorganisaties mee te laten denken en praten over de inrichting van het zonnepark, als het er zou komen. De informatieverstrekking voor deze OAR liet het eerste half jaar te wensen over.

Uitnodigingen en stukken werden mij niet toegestuurd. Bewoners en belangenclubs zijn het laatste jaar om meerdere redenen al uitgesloten of afgehaakt. Nu bestaat de OAR voor meer dan de helft uit mensen die initiatiefnemer zijn, aangewezen zijn door of het belang van de Gemeente vertegenwoordigen. Er zitten nu maar 2 mensen, die een belangenclub vertegenwoordigen plus één persoon op persoonlijke titel. Het doel van de OAR, participatie van belanghebbenden, is hierdoor niet meer haalbaar.

Dieptepunt vind ik dat de OAR (voorzitter) aangeeft dat gepoogd wordt om bewoners er weer bij betrokken te krijgen, maar dat hier vanuit de initiatiefnemer en de gemeente geheimzinnig en vaag over gedaan wordt. Daarbij is mij gevraagd niet hierover te praten met mensen uit het gebied. Dit staat een open en transparante deelname aan de OAR in de weg.

Daarom heb ik besloten mijn deelname op te zeggen.

Met vriendelijke groet,

Arend Praas, NMV Overijssel.

Bijlage 9. Bewonersdelegatie Zonneveld Elshof

Opmerkingen OAR proces Zonnepark Elshof

- Om te beginnen goed dat er een orgaan zoals de OAR bestaat. Als bewoner wordt je betrokken en kun je invloed uitoefenen. Dat heeft al geleid tot een landschappelijke inrichting. Een aantal zaken moet nog worden opgepakt, we gaan ervanuit dat we dat op dezelfde manier aanpakken.

Aandachtspunten:

- Proces met BP en OAR is vanuit een achterstandspositie begonnen, door slechte communicatie in 2019 door projectontwikkelaar en energie cooperatie. Eerdere, betere communicatie had veel kunnen schelen, waardoor het proces sneller doorlopen had kunnen worden.
- Het begin van het traject was voor omwonenden uitermate ongelukkig gepland. Midden in de lockdown, waardoor men niet eens kon overleggen met andere betrokkenen. Bovendien hadden bewoners hadden maar heel kort tijd om zich aan te melden voor het bewonersplatform. Verzenddatum brief (aan maar liefst 5 zonneparkprojecten tegelijk) was 3 maart 2021 en je had tot 12 maart 2021 de tijd om je aan te melden en dat dan allemaal zonder dat je met je burens kon overleggen. Een uitermate vreemde gang van zaken en naar onze persoonlijke mening is de verzenddatum met zorg uitgekozen door de gemeente om zo min mogelijk weerstand te krijgen. De eerste bijeenkomst van het bewonersplatform was bovendien digitaal waardoor er mensen afhaakten
- Bewoners vertegenwoordigd in de OAR doen dit op vrijwillige basis en eigen tijd. Dit botst soms met de commerciële belangen of agenda van de b.v ontwikkelaar of gemeente.
- Kennisopbouw voor de bewonersgroep kost tijd en energie. Houd hier rekening mee in de planning van het traject. Één OAR en één BP per maand is een behoorlijke belasting. Daar komen de kennissessie en voorbereiding nog bij.
- Regelmatig is de druk bij omwonenden gelegd. Het kostte veel tijd en moeite om de omgeving te overtuigen dat er echt meer tijd nodig was. Stel geen onrealistische doelen o.b.v. politieke of commerciële agenda's.
- Zorg voor tijdige communicatie en uitnodigingen. In het gehele traject is het meerdere keren voorgekomen dat stukken niet op het afgesproken moment geleverd werden. Agenda afspraken werden soms ook kort vooraf gemaakt. Als voorbeeld dit rondetafel gesprek. Is al maanden bekend dat deze georganiseerd moet worden. Meerdere keren in OAR naar gevraagd, zonder concreet antwoord. Nu komt er 10 dagen voor het overleg -uit het niets- een uitnodiging. Dat maakt het lastig de agenda daar op korte termijn voor vrij te maken
- Tijdens het proces zijn er diverse partijen afgehaakt. Dat is zonde en maakt inzicht in elkaars standpunten lastig. Het kwam ook voor dat er plots nieuwe partijen aanhaakten. Deze partijen kennen de historie niet met als gevolg dat sommige onderwerpen opnieuw besproken moeten worden.
- Een aantal bewoners zet vraagtekens bij de onafhankelijkheid van de voorzitters van de vergaderingen. De gemeente betaalt deze voorzitters, maar als een zonnepark doorgaat worden de kosten terugbetaald door de projectontwikkelaar. In feite wordt de "onafhankelijke" voorzitter dus betaald door de ontwikkelaar.
- Probeer dubbele petten of belangenverstrengeling in het traject te voorkomen. Er zit een aantal mensen met dubbele petten op. [REDACTED] zit in de financiële werkgroep en is daarnaast de rechterhand van de projectontwikkelaar van het Daslever. Arie Oeseburg is voorzitter van de financiële werkgroep en oud-gemeentesecretaris. De voorlichter van het IVN Ronald Boerkamp is voorzitter van project Noordmanshoek, is betrokken bij de Energiecoöperatie Elshof en in het dagelijkse leven doet hij salesprojecten in de windmolenindustrie.
- We zouden een prominenter rol vanuit de Energie coöperatie verwachten. Binnen park Elshof is deze onderbelicht en vaag geweest.
- Positie van het kernteam was onduidelijk. Hierdoor hadden niet alle OAR-leden dezelfde kennis / informatie bij de vergaderingen.
- Het voorlopig einde van de OAR was erg onverwacht. We zaten nog volop in het proces, toen opeens werd aangekondigd dat het aantal vergadermomenten beperkt zou worden. In principe niet erg, maar sinds september hebben we niets meer gehoord, omdat de business case eerst gemaakt moest worden. Geen idee wat nu de status is.